

Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund

Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelningen för befolkning och välfärd
104 51 Stockholm
010-479 50 00

Förfrågningar Karin Lundström
010-479 41 87
demografi@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund
Demografiska rapporter 2020:3

Living conditions for children with a foreign background

Producer Statistics Sweden, Population and Welfare Department
SE-104 51 Stockholm, Sweden
+46 10-479 50 00

Enquiries Karin Lundström
+46 10-479 41 87
demografi@scb.se

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Living conditions for children with a foreign background

ISSN: 1654-1510 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2020-BE51BR2003_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

Invandringen till Sverige har ökat under de senaste decennierna vilket har lett till att allt fler barn antingen själva är födda utomlands eller är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Idag har vart fjärde barn i Sverige, eller drygt 500 000 barn under 18 år, utländsk bakgrund.

Arbetsmarknadsdepartementet, som ansvarar för frågor om barns rättigheter, har gett SCB i uppdrag att genomföra en registerbaserad studie om uppväxtvillkoren för barn med utländsk bakgrund. Syftet är att undersöka barns levnadsvillkor och vilka förutsättningar de har för en bra uppväxt. Resultaten redovisas i denna rapport.

Rapporten har skrivits av Karin Lundström och Anna Nyman. Mikaela Järnbert, Paula Kossack, Lena Lundkvist och Jonas Olofsson har bidragit med värdefulla synpunkter.

SCB i maj 2020

Magnus Sjöström
T.f. Avdelningschef

Maj Eriksson Gothe
Enhetschef

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	5
Inledning	7
Antalet barn med utländsk bakgrund ökar	7
Disposition av rapporten	9
Beskrivning av barn med utländsk bakgrund	10
Ålder.....	10
Regional indelning.....	12
Famijtyp	13
Föräldrarnas grund för bosättning.....	15
Föräldrarnas vistelsetid i Sverige.....	16
Föräldrarnas utbildningsnivå.....	17
Famijens inkomstnivå.....	19
Boende	21
Områden med socioekonomiska utmaningar	24
Skolans egenskaper	26
Analys av skolresultat	28
Skolresultat i olika grupper.....	28
Fördjupad analys av skolresultat	35
Analys av valdeltagande	41
Rösträtt i riksdagsval	41
Valdeltagande i olika grupper.....	42
Fördjupad analys av valdeltagandet	51

Avslutande diskussion	58
Kort om statistiken	61
Statistikens ändamål och innehåll.....	61
Information om statistikens framställning.....	65
Information om statistikens kvalitet	66
Referenser.....	67
Tabellbilaga	68
Living conditions for children with a foreign background	72
Summary	72

Sammanfattning

Invandringen till Sverige har ökat under de senaste decennierna vilket har lett till att allt fler barn antingen själva är födda utomlands eller är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. År 2018 bodde 196 000 utrikes födda barn och 318 000 inrikes födda barn med utländsk bakgrund i Sverige. Sammantaget fanns därmed 514 000 barn med utländsk bakgrund i landet. De utrikes födda barnen utgör 9 procent av Sveriges barn, inrikes födda barn med utländsk bakgrund utgör 15 procent och 76 procent av barnen har svensk bakgrund.

I denna rapport beskrivs barns levnadsvillkor och vilka förutsättningar de har för en bra uppväxt, med fokus på barn med utländsk bakgrund. Rapporten innehåller även fördjupningar inom två områden: skolresultat och valdeltagande.

Resultaten visar att det är skillnader i uppväxtvillkor mellan barn med utländsk och svensk bakgrund. Barn med utländsk bakgrund, och särskilt utrikes födda barn, har ofta en sämre socioekonomisk situation än med barn med svensk bakgrund. Exempelvis är det vanligare bland barn med utländsk bakgrund att ha föräldrar med högst förgymnasial utbildningsnivå, att bo i en familj med låg inkomstnivå och att bostaden har mindre än 15 kvadratmeter bostadsyta per person. Resultaten visar också att barn bor segregerat. Barn med utländsk bakgrund bor i större utsträckning än barn med svensk bakgrund i områden med socioekonomiska utmaningar och de går oftare i skolor där en stor andel av eleverna har förgymnasialt utbildade föräldrar.

När det gäller skolresultat visar rapporten att barn med utländsk bakgrund i mindre utsträckning än barn med svensk bakgrund är behöriga till gymnasiet. 70 procent av utrikes födda barn uppnår behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, av inrikes födda med utländsk bakgrund gäller det 85 procent och av barn med svensk bakgrund 91 procent.

En fördjupad analys av skolresultaten visar att den lägre andelen behöriga till gymnasiet bland utrikes födda till stor del kan förklaras av sämre förutsättningar jämfört med barn med svensk bakgrund. Utrikes födda har dock en något lägre benägenhet att vara behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram även när hänsyn tas till exempelvis föräldrars utbildningsnivå, familjens inkomstnivå och skolans egenskaper.

För barn födda i Sverige med utländsk bakgrund visar analysen att hela skillnaden i andel behöriga jämfört med barn med svensk bakgrund förklaras av skillnader i uppväxtvillkor. När hänsyn tas till olika uppväxtvillkor har barn födda i Sverige med utländsk bakgrund istället en högre benägenhet att vara behöriga till gymnasiet än barn med

svensk bakgrund. Givet samma förutsättningar skulle alltså inrikes födda barn med utländsk bakgrund i högre grad än barn med svensk bakgrund uppnå behörighet.

Även när det gäller valdeltagande finns skillnader mellan unga med utländsk och svensk bakgrund. År 2018 var valdeltagandet för förstagångsväljare i riksdagsvalet 69 procent för utrikes födda, 79 procent för inrikes födda med utländsk bakgrund och 90 procent för unga med svensk bakgrund.

En fördjupad analys av valdeltagandet visar att skillnader i uppväxtvillkor till viss del förklarar det lägre valdeltagandet för unga med utländsk bakgrund, men även när hänsyn tas till faktorer som föräldrars utbildningsnivå, familjens inkomstnivå, studieinriktning på gymnasiet och föräldrars valdeltagande återstår skillnader i valdeltagande mellan förstagångsväljare med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund.

Både analyserna av skolresultat och av valdeltagande visar alltså att skillnader i uppväxtvillkor har betydelse för skillnaderna mellan unga med utländsk och med svensk bakgrund. När det gäller skolresultat märks främst en lägre andel behöriga för utrikes födda jämfört med inrikes födda. Här har troligtvis skillnader i språkkunskaper en stor betydelse. När det gäller valdeltagande märks skillnaden istället mellan de båda grupperna med utländsk bakgrund jämfört med unga med svensk bakgrund.

Rapporten visar också vilken betydelse olika faktorer har för elevers skolresultat och för ungas valdeltagande och om det finns skillnader mellan barn och unga med utländsk och med svensk bakgrund. Flera faktorer tycks ha mindre betydelse för unga med utländsk bakgrund än för de som har svensk bakgrund. Det gäller exempelvis vilken typ av område man bor i. Det är enbart för barn med svensk bakgrund som det har betydelse i sig att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar. För barn med utländsk bakgrund kan den lägre andelen behöriga och det lägre valdeltagandet i dessa områden helt förklaras av övriga faktorer. Även när det gäller föräldrars utbildningsnivå och familjens inkomstnivå tycks det ha något mindre betydelse för barn med utländsk bakgrund än för barn med svensk bakgrund.

Inledning

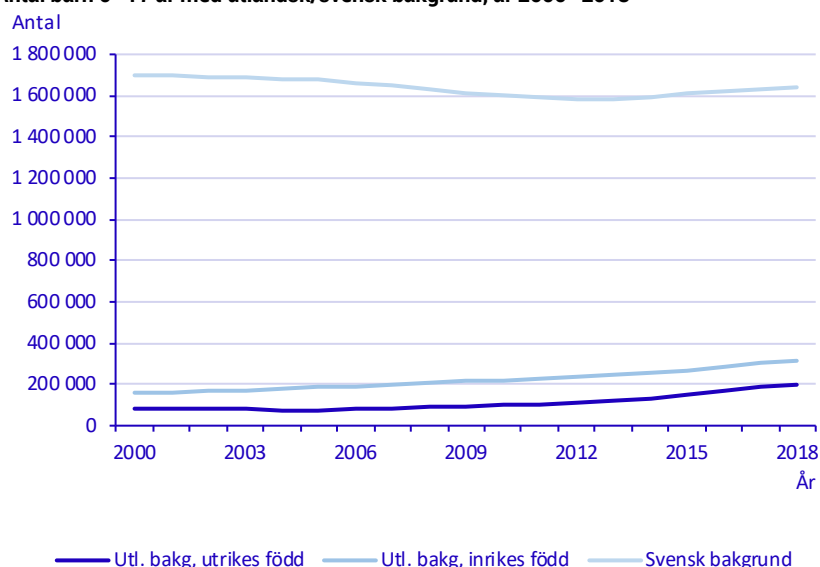
Alla barn i Sverige har, i enlighet med barnkonventionen, samma rättigheter oavsett barnets eller dess föräldrars nationella, etniska eller sociala ursprung. Arbetsmarknadsdepartementet, som ansvarar för frågor om barns rättigheter, har gett SCB i uppdrag att genomföra en registerbaserad studie om uppväxtvillkoren för barn med utländsk bakgrund.

Syftet med denna rapport är att undersöka barns levnadsvillkor och vilka förutsättningar de har för en bra uppväxt utifrån bland annat deras föräldrars socioekonomiska situation och deras boende.

I rapporten redovisas barn genomgående uppdelade i tre grupper efter bakgrund: utrikes födda med utländsk bakgrund, inrikes födda med utländsk bakgrund samt svensk bakgrund. I gruppen utrikes födda med utländsk bakgrund ingår barn som är utrikes födda och som har två utrikes födda föräldrar. Inrikes födda med utländsk bakgrund avser barn som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Till barn med svensk bakgrund räknas inrikes och utrikes födda barn med minst en inrikes född förälder. Här likställs adoptivföräldrar med biologiska föräldrar, vilket innebär att internationellt adopterade barn med minst en inrikes född förälder ingår i gruppen med svensk bakgrund.

Antalet barn med utländsk bakgrund ökar

År 2018 fanns 2 155 000 barn under 18 år i Sverige. Det är en ökning med 218 000 barn jämfört med år 2000. Under denna period har antalet och andelen barn med utländsk bakgrund ökat, medan både antalet och andelen barn med svensk bakgrund har minskat. År 2018 bodde 196 000 utrikes födda barn och 318 000 inrikes födda barn med utländsk bakgrund i Sverige. Sammantaget var det därmed 514 000 barn med utländsk bakgrund. Antalet barn med svensk bakgrund var 1 641 000. Jämfört med år 2000 är det en ökning med 275 000 barn med utländsk bakgrund och en minskning med 57 000 barn med svensk bakgrund. De utrikes födda barnen utgör 9 procent av Sveriges barn, inrikes födda barn med utländsk bakgrund utgör 15 procent och resterande 76 procent av barnen har svensk bakgrund.

Diagram 1**Antal barn 0–17 år med utländsk/svensk bakgrund, år 2000–2018****Tabell 1****Barn 0–17 år fördelade efter utländsk/svensk bakgrund, år 2000, 2005, 2010, 2015 och 2018. Procent**

	2000	2005	2010	2015	2018
Utländsk bakgrund, utrikes född	4	4	5	7	9
Utländsk bakgrund, inrikes född	8	10	12	13	15
Svensk bakgrund	88	87	83	79	76
Samtliga barn	100	100	100	100	100

Samtidigt som antalet barn med utländsk bakgrund har ökat har också gruppens sammansättning förändrats. År 2000 var knappt hälften av de utrikes födda barnen födda i Europa medan det år 2018 gällde 24 procent av barnen. Andelen födda i Asien och Afrika har istället ökat under perioden, födda i Asien från 38 till 55 procent och födda i Afrika från 9 till 18 procent. Både år 2000 och 2018 är en stor del av barnen födda i länder från vilka det har varit en flyktinginvandring. År 2000 var länderna i forna Jugoslavien vanliga födelseländer, liksom Irak och Iran. År 2018 är Syrien det klart vanligaste födelselandet, drygt vart fjärde utrikes fött barn är fött i Syrien. Därefter kommer Somalia, Irak och Afghanistan. Polen, som är ett vanligt födelseland bland arbetskraftsinvandrare, är det femte vanligaste födelselandet.

En liknande utveckling märks för barn födda i Sverige med utländsk bakgrund. Andelen barn med någon förälder född i Europa har minskat från omkring 50 till 35 procent. Andelen med föräldrar födda i Asien har ökat från drygt 30 procent till omkring 45 procent och andelen med föräldrar födda i Afrika från 12 till nära 20 procent. År 2000 var Finland det vanligaste födelselandet för mammor och Turkiet för pappor. Jugoslavien, Irak, Iran och Libanon är andra vanliga födelseländer för föräldrar.

En del av barnen med svensk bakgrund har en utrikes född förälder. Denna andel har ökat något under 2000-talet. År 2000 gällde det 12 procent av barnen med svensk bakgrund och år 2018 gällde det 16 procent. Det vanligaste födelselandet om en förälder är född utomlands är Finland. Det gäller för barn under hela 2000-talet.

Disposition av rapporten

Rapporten inleds med ett kapitel där uppväxtförhållandena för barn med utländsk bakgrund beskrivs. Statistiken avser år 2018 och jämförelser görs med år 2014.

Därefter beskrivs och analyseras behörighet till gymnasiets yrkesprogram för de barn som påbörjade årskurs 7 åren 2014–2016 och som har avslutat årskurs 9 senast år 2019. Benägenheten att vara behörig till gymnasiet analyseras genom logistisk regressionsanalys där information om barnens uppväxtförhållanden används som förklarande variabler.

I följande kapitel beskrivs och analyseras valdeltagandet i riksdagsvalet 2018 för de unga som uppnått rösträttsåldern 18 år sedan föregående val. Benägenheten att rösta i riksdagsvalet analyseras på motsvarande sätt som benägenheten att vara behörig till gymnasiet.

Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion.

Beskrivning av barn med utländsk bakgrund

Detta kapitel innehåller en beskrivning av barn med utländsk bakgrund och deras levnadsvillkor. Barn med utländsk bakgrund delas upp i utrikes födda barn och inrikes födda barn med utländsk bakgrund, och jämförelser görs med barn med svensk bakgrund. Där inget annat anges avser statistiken år 2018.¹

Ålder

Åldersstrukturen, det vill säga hur stor del av barnen som tillhör olika åldersgrupper, skiljer sig åt mellan barn med utländsk och svensk bakgrund. För utrikes födda barn utgör tonåringar en stor del av alla barn i gruppen. Mindre än 1 procent av alla utrikes födda barn är under 1 år, medan 13–17-åringar utgör 8–9 procent var av gruppen. En förklaring till den högre andelen äldre barn är att de har haft längre tid på sig att invandra till Sverige jämfört med de yngre barnen. Bland barn med utländsk bakgrund som är födda i Sverige utgörs en stor del av yngre barn. Årskullarna 0–2 år utgör vardera 8 procent av alla inrikes födda barn med utländsk bakgrund, medan 16- och 17-åringar utgör 3 procent var. Däremot bland barn med svensk bakgrund är åldersfördelningen ganska jämn, och respektive årskull utgör 5 eller 6 procent av alla barn med svensk bakgrund.

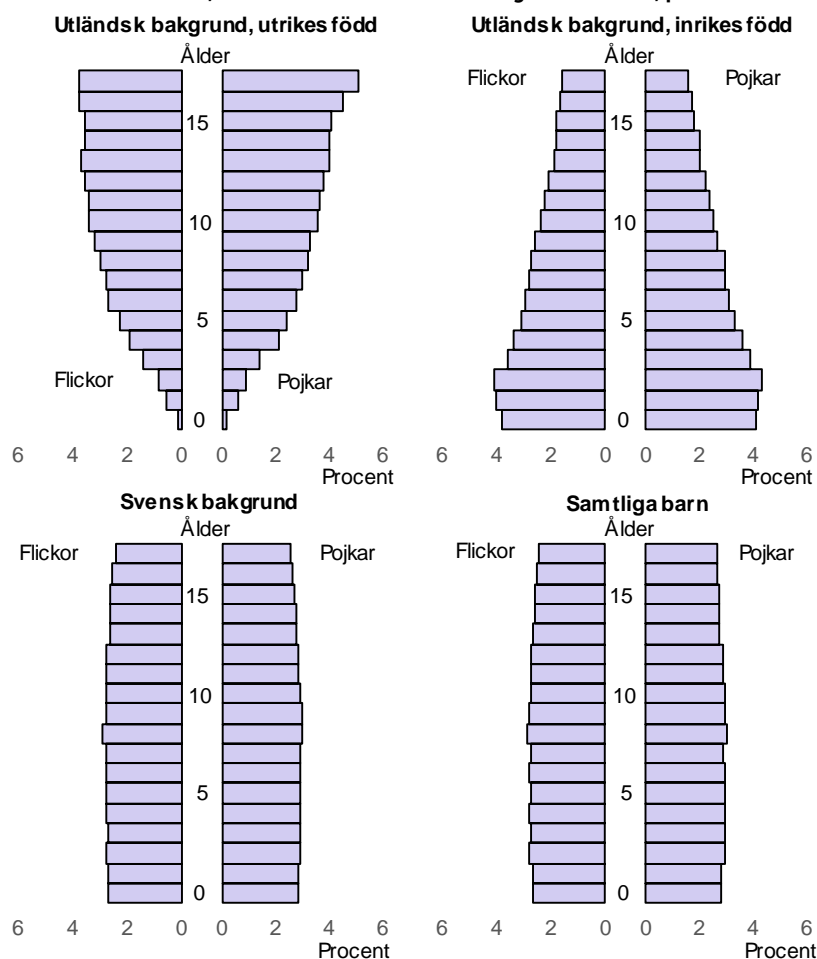
Jämfört med år 2014 har det inte skett några större förändringar i åldersstrukturen inom respektive grupp av svensk och utländsk bakgrund.

Nära 52 procent av barnen i Sverige är pojkar. Bland både barn med svensk bakgrund och inrikes födda barn med utländsk bakgrund är andelen pojkar drygt 51 procent och bland utrikes födda barn är nära 53 procent pojkar.

¹ I rapportens tabellbilaga presenteras statistik för både år 2014 och 2018.

Diagram 2

Barn 0–17 år efter kön, ålder och utländsk/svensk bakgrund. År 2018, procent

Totalt sett är 9 procent av alla barn i Sverige utrikes födda, 15 procent är inrikes födda med utländsk bakgrund och återstående 76 procent har svensk bakgrund. Eftersom åldersstrukturen skiljer sig åt i olika grupper med utländsk och svensk bakgrund varierar andelen med svensk respektive utländsk bakgrund mellan barn i olika åldrar.

Andelen barn med svensk bakgrund skiljer sig inte så mycket åt mellan olika åldrar, den är som högst bland barn under 1 år, 78 procent, och som lägst bland 17-åringarna, 75 procent. Andelen som är inrikes född med utländsk bakgrund varierar däremot mer mellan åldrarna, 22 procent av alla barn 0–2 år ingår i denna grupp jämfört med 9 procent av 17-åringarna. Även andelen som är utrikes födda i olika åldrar varierar stort, mellan 1 procent av barn under 1 år och 16 procent av 17-åringarna. Bland de äldre barnen finns vissa könsskillnader. Det gäller främst bland 17-åringarna, där 17 procent av alla pojkar är utrikes födda jämfört med 14 procent av de jämnåriga flickorna.

Jämfört med år 2014 har andelen barn med svensk bakgrund minskat medan andelen barn med utländsk bakgrund har ökat. Detta påverkar även de olika åldersgrupperna, genom att andelen barn som har svensk

bakgrund har minskat i varje åldersgrupp medan andelen barn med utländsk bakgrund har ökat. Bland de yngsta barnen är det främst andelen inrikes födda barn med utländsk bakgrund som har ökat, medan det främst är andelen utrikes födda som ökat bland äldre barn.

Regional indelning

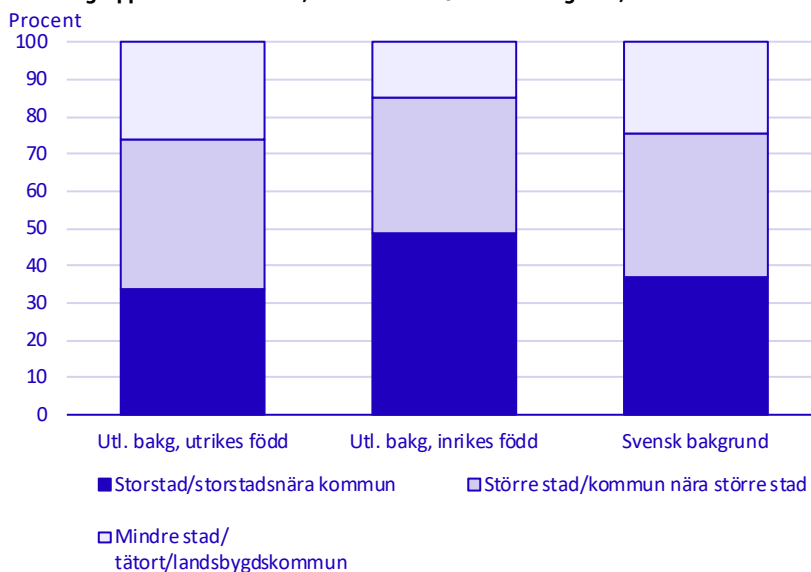
Sveriges kommuner och regioner (SKR) har en kommungruppsindelning som används för att underlätta jämförelser och analyser. Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper. I denna rapport används de tre huvudgrupperna; storstäder och storstadsnära kommuner, större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Av alla barn under 18 år bor 38 procent i en storstad eller storstadsnära kommun, 38 procent i en större stad eller en kommun nära en större stad och återstående 23 procent i en mindre stad/tätort eller landsbygdskommun.

Att bo i större städer eller kommuner nära större städer är ungefär lika vanligt bland alla barn, oavsett bakgrund. Att bo i storstäder eller storstadsnära kommuner är däremot vanligare bland inrikes födda barn med utländsk bakgrund, det gäller 48 procent av dessa barn. I denna grupp är det istället mindre vanligt att bo i mindre städer/tätorter eller landsbygdskommuner jämfört med utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund.

Det har inte skett några stora förändringar jämfört med år 2014, men andelen barn med utländsk bakgrund som bor i storstadsområden har minskat lite samtidigt som andelen som bor i mindre städer och tätorter har ökat.

Diagram 3
Kommungrupp för barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Familjetyp

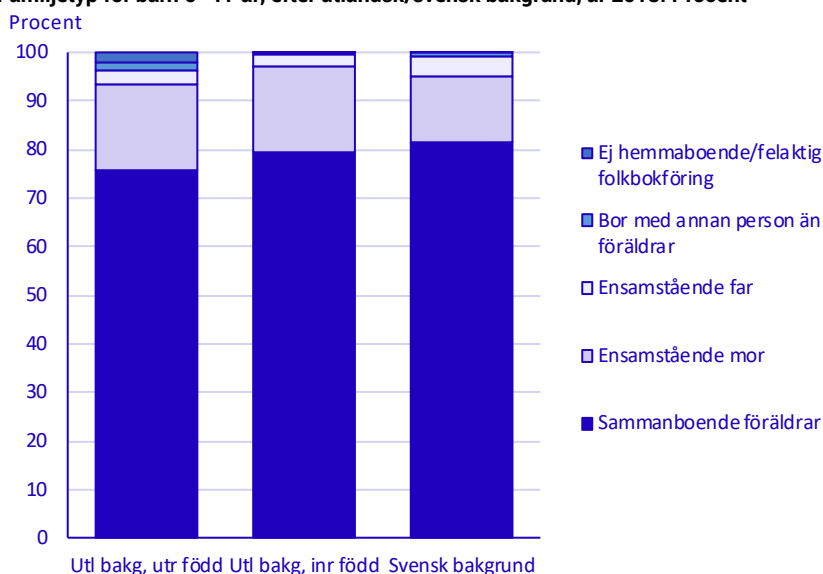
Det är vanligast att barn bor med båda sina föräldrar, men det är också många barn som bor med enbart en av föräldrarna. Av alla barn har 81 procent sammanboende föräldrar (det kan vara antingen barnets båda ursprungliga föräldrar eller en förälder och en styvförälder), 14 procent bor med en ensamstående mamma och 4 procent med en ensamstående pappa.² Omkring en halv procent av barnen bor med någon annan person än sina föräldrar respektive är inte hemmaboende eller har felaktig folkbokföring.

Barn med utländsk bakgrund har i mindre utsträckning sammanboende föräldrar, 76 procent av utrikes födda barn och 79 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund bor med två föräldrar jämfört med 82 procent av barn med svensk bakgrund. Det är istället vanligare att barn med utländsk bakgrund bor med en ensamstående mamma, det gör 18 procent av både inrikes och utrikes födda barn med utländsk bakgrund jämfört med 13 procent av barn med svensk bakgrund. Utrikes födda barn bor också i större utsträckning inte med någon av sina föräldrar. I denna grupp bor 2 procent med någon annan vuxen i föräldrars ställe, exempelvis som fosterbarn. Ytterligare 2 procent är inte hemmaboende eller har felaktig folkbokföring. Att inte bo med sina föräldrar är vanligare bland utrikes födda pojkar än utrikes födda flickor, och det är vanligt främst bland de äldre barnen. En orsak till detta är att en stor del av de barn som kommit till Sverige som ensamkommande flyktingbarn är pojkar i tonåren. Av samtliga utrikes födda 13–17-åringar är det nära 8 procent som inte bor med någon av sina föräldrar.

Jämfört med år 2014 är den största skillnaden att en större andel utrikes födda barn idag bor med sammanboende föräldrar, medan en mindre andel bor med en ensamstående mamma.

I resten av detta kapitel är fokus på hemmaboende barn, det vill säga barn som bor tillsammans med minst en förälder eller person i föräldrars ställe.

² Uppgifterna om barnets familjetyp bygger på folkbokföring. Det innebär att barn som bor växelvis hos sina båda föräldrar räknas till den förälder där de är folkbokförda.

Diagram 4**Familjetyp för barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent****Tabell 2****Familjetyp för barn, efter ålder och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent**

	Utl. bakg, utr. född	Utl. bakg, inr. född	Svensk bakgrund
Barn 0–5 år			
Sammanboende föräldrar	87	86	87
Ensamstående mor	10	13	11
Ensamstående far	2	1	2
Bor med annan person än föräldrar	0	0	0
Ej hemmaboende/fel i folkbokföring	0	0	0
Barn 6–12 år			
Sammanboende föräldrar	80	75	81
Ensamstående mor	16	21	13
Ensamstående far	2	3	5
Bor med annan person än föräldrar	1	0	1
Ej hemmaboende/fel i folkbokföring	0	0	0
Barn 13–17 år			
Sammanboende föräldrar	66	70	76
Ensamstående mor	23	25	16
Ensamstående far	4	4	6
Bor med annan person än föräldrar	3	1	1
Ej hemmaboende/fel i folkbokföring	5	0	0

Föräldrarnas grund för bosättning

Medborgare i ett land utanför Norden och EU behöver uppehållstillstånd för att bosätta sig i Sverige. Det är Migrationsverket som beslutar om uppehållstillstånd och i uppehållstillståndet finns en grund för bosättningen, det vill säga på vilka grunder man sökt och fått uppehållstillstånd. I den här rapporten delas barnen in i fyra grupper beroende på föräldrarnas grund för bosättning: flykting (inklusive anhörig till flykting), arbetskraft, övriga (främst anhöriga) samt uppgift saknas (till stor del föräldrar som var nordiska medborgare eller EU-medborgare när de invandrade till Sverige).³

Av alla hemmaboende barn med utländsk bakgrund är det 62 procent där föräldrarna invandrat som flyktingar, 10 procent där föräldrarna är arbetskraftsinvandrare, 21 procent där föräldrarna fått uppehållstillstånd av övriga skäl och 7 procent där uppgift saknas.

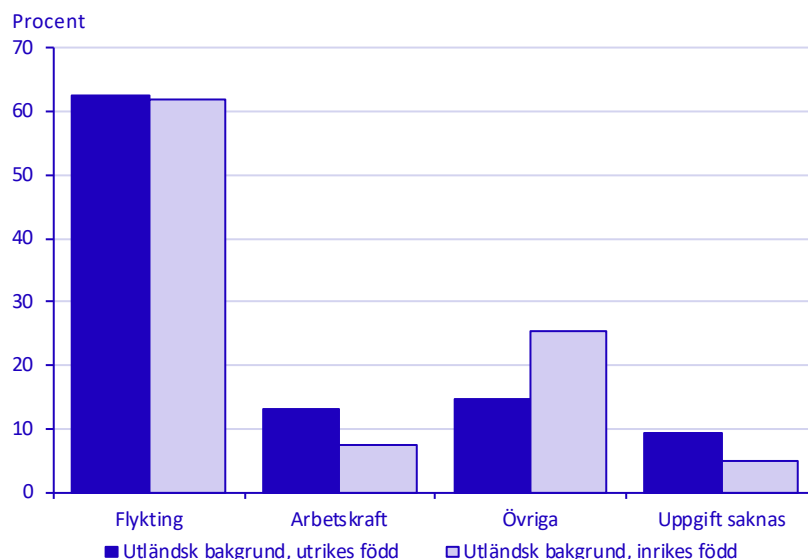
En jämförelse mellan inrikes och utrikes födda barn med utländsk bakgrund visar att det är ungefär lika stor andel vars föräldrar fått uppehållstillstånd som flyktingar. Även om andelen är ungefär densamma skiljer sig grupperna åt. Utrikes födda barn vars föräldrar kommit som flyktingar har i stor utsträckning invandrat under senare år medan de inrikes födda barnen ofta har föräldrar som invandrat till Sverige under 1990-talet. Jämförs andelen i övriga grupper av grund för bosättning är det en större andel bland utrikes födda vars föräldrar är arbetskraftsinvandrare, medan en större andel av de inrikes födda barnen har föräldrar som fått uppehållstillstånd av övriga skäl.

Jämfört med år 2014 är den största skillnaden att en större del av de utrikes födda barnen idag har föräldrar som fått uppehållstillstånd som flyktingar, medan en mindre andel utrikes födda barn har föräldrar som är arbetskraftsinvandrare eller fått uppehållstillstånd av övriga skäl. Det hänger samman med det stora antal flyktingar som sökte asyl i Sverige år 2015.

³ Läs mer om grupperingen under Definitioner och förklaringar i avsnittet Kort om statistiken.

Diagram 5

Föräldrarnas grund för bosättning för hemmaboende barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Föräldrarnas vistelsetid i Sverige

Hur lång tid familjen bott i Sverige kan ha betydelse för barnens uppväxtvillkor. Av alla hemmaboende barn med utländsk bakgrund är det 26 procent där föräldrarna bott i Sverige mindre än fem år, medan 73 procent av barnen har någon förälder som bott i Sverige i fem år eller mer.

Av de utrikes födda barnen är det totalt 57 procent som har föräldrar som bott mindre än fem år i Sverige. Andelen är högst bland barn 0–5 år, 79 procent, och lägst bland barn 13–17 år, 41 procent.

Bland inrikes födda barn med utländsk bakgrund är det i princip bara barn 0–5 år som kan ha föräldrar som bott i Sverige mindre än fem år. I denna åldersgrupp gäller det 18 procent av barnen. I åldrarna 6 år och äldre har så gott som alla barn föräldrar som bott minst fem år i Sverige. Detta är naturligt eftersom föräldrarna i regel bott i Sverige minst lika många år som barnet är gammalt. För det fåtal barn som bor med föräldrar som varit kortare än fem år i Sverige kan det exempelvis röra sig om familjer som bott utomlands en period under barnets liv. I många fall har föräldrarna kommit till Sverige flera år innan barnet föddes och det är vanligt att föräldrarna bott minst 20 år i Sverige. Det gäller omkring tre av fyra barn i åldersgruppen 13–17 år och en av fyra i åldersgruppen 0–5 år.

Eftersom invandringen varit högre på senare år är det vanligare idag jämfört med år 2014 att barnens föräldrar bott mindre än fem år i Sverige.

Tabell 3
Föräldrarnas vistelsetid i Sverige för hemmaboende barn, efter ålder och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

	Utl. bakg, utr. född	Utl. bakg, inr. född
Barn 0–5 år		
0–4 år	79	18
5 år eller mer	21	82
Barn 6–12 år		
0–4 år	62	1
5 år eller mer	38	99
Barn 13–17 år		
0–4 år	41	0
5 år eller mer	59	100

Föräldrarnas utbildningsnivå

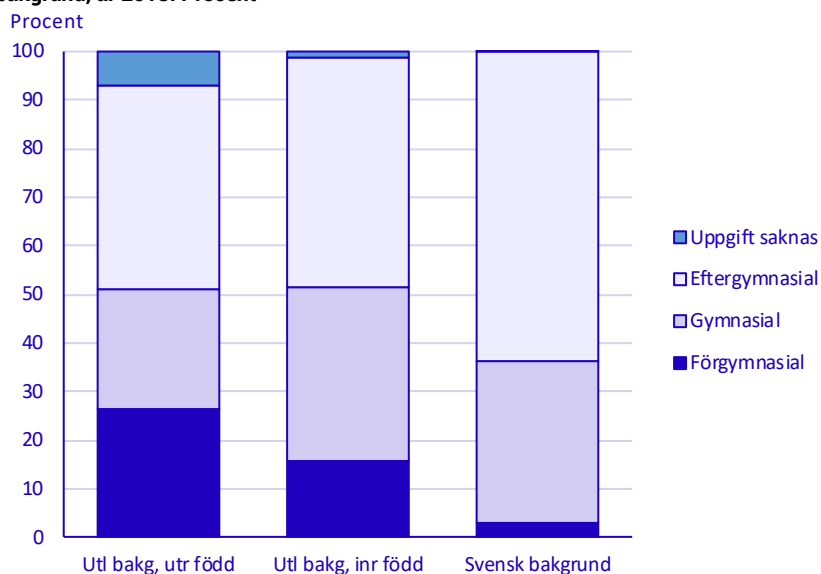
Föräldrarnas utbildningsnivå är en faktor som har betydelse för barnens uppväxtvillkor. Bland annat finns samband mellan föräldrarnas utbildning och hur det går för deras barn i skolan.

Av alla hemmaboende barn under 18 år har 7 procent föräldrar som har högst förgymnasial utbildning, 33 procent har föräldrar med gymnasial utbildning och 59 procent har föräldrar som har eftergymnasial utbildning.⁴ För 1 procent av barnen saknas uppgift om föräldrarnas utbildningsnivå.

Barn med utländsk bakgrund har i större utsträckning föräldrar med högst förgymnasial utbildning. Det gäller 26 procent av utrikes födda barn och 16 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund, jämfört med 3 procent av barn med svensk bakgrund. Att föräldrarna har eftergymnasial utbildning är mindre vanligt för barn med utländsk bakgrund jämfört med barn med svensk bakgrund, men även bland barn med utländsk bakgrund är eftergymnasial utbildning den vanligaste utbildningsnivån bland föräldrarna. För utrikes födda barn är det också relativt vanligt att uppgift om föräldrarnas utbildningsnivå saknas. Det kan handla om att föräldrarna varit en kortare tid i Sverige och att uppgifterna om deras utbildningsnivå därför ännu inte finns i svenska register.

⁴ Uppgifterna gäller den eller de föräldrar som barnet bor tillsammans med och avser den förälder som har högst utbildningsnivå.

Diagram 6
Föräldrarnas utbildningsnivå för hemmaboende barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

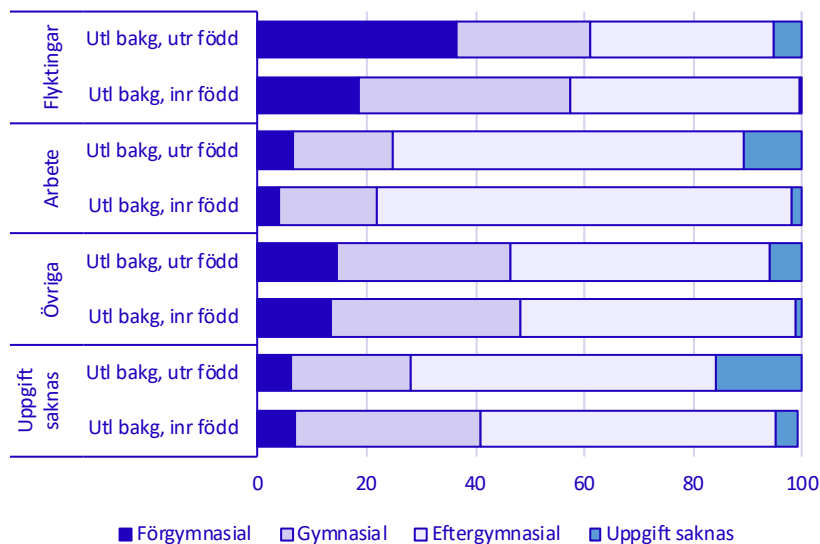

Bland barn med utländsk bakgrund finns skillnader beroende på vilken grund för bosättning deras föräldrar har. Generellt gäller att barn vars föräldrar invandrat som flyktingar i störst utsträckning har föräldrar med högst förgymnasial utbildning, medan barn vars föräldrar är arbetskraftsinvandrare i störst utsträckning har föräldrar med eftergymnasial utbildning. Barn till arbetskraftsinvandrare har i större utsträckning än barn med svensk bakgrund föräldrar med eftergymnasial utbildningsnivå.

Jämfört med år 2014 är den största skillnaden att det blivit vanligare att barn har föräldrar med eftergymnasial utbildning. För inrikes födda barn med utländsk bakgrund har andelen barn vars föräldrar har eftergymnasial utbildning ökat från 45 till 47 procent och för barn med svensk bakgrund från 60 till 64 procent. För utrikes födda barn ligger andelen kvar på samma nivå som 2014, 42 procent.

Diagram 7

Föräldrarnas utbildningsnivå för hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrarnas grund för bosättning och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Familjens inkomstnivå

Det finns flera olika sätt att beskriva de ekonomiska villkoren för barnfamiljer. Ofta talar man om relativa mått (som beskriver en familjs inkomster i jämförelse med inkomstnivån i landet) och absoluta mått (som inte påverkas av inkomstnivån i den övriga befolkningen). I den här rapporten används ett relativt mått på inkomstnivå, och barnen delas in i fem lika stora grupper (kvintiler) efter hur hög disponibel inkomst familjen har per konsumtionsenhet.⁵ Det innebär att 20 procent av alla hemmaboende barn tillhör kvintil 1 (med lägst inkomstnivå), 20 procent kvintil 2 (med näst lägst inkomstnivå) och så vidare till och med kvintil 5 som är de 20 procent av barnen som bor i familjer med högst inkomstnivå.

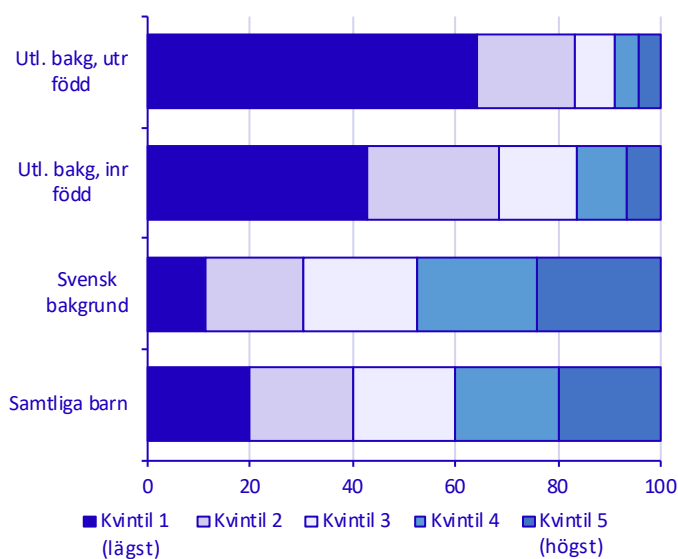
Om inkomstnivån var densamma för familjer med svensk och utländsk bakgrund skulle såväl barn med svensk som utländsk bakgrund fördela sig jämnt över de fem grupperna, men så ser det inte ut. Av utrikes födda barn tillhör 64 procent kvintilen med lägst inkomster medan 4 procent tillhör kvintilen med högst inkomster, och av inrikes födda barn med utländsk bakgrund tillhör 43 procent kvintilen med lägst inkomster och 7 procent kvintilen med högst inkomster. Barn med utländsk bakgrund är alltså överrepresenterade i gruppen med de lägsta inkomsterna. Av barn med svensk bakgrund tillhör 11 procent kvintil 1

⁵ Inkomstmåttet beskrivs närmare under Definitioner och förklaringar i avsnittet Kort om statistiken.

(med de lägsta inkomsterna) medan 22–24 procent vardera tillhör kvintil 3–5 (med genomsnittliga eller höga inkomster).

Jämfört med år 2014 är den största skillnaden att en lägre andel av inrikes födda barn med utländsk bakgrund tillhör kvintilen med de lägsta inkomsterna, en större del av dessa barn tillhör alltså kvintil 2–5.

Diagram 8
Familjens inkomstnivå (kvintiler) för hemmaboende barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

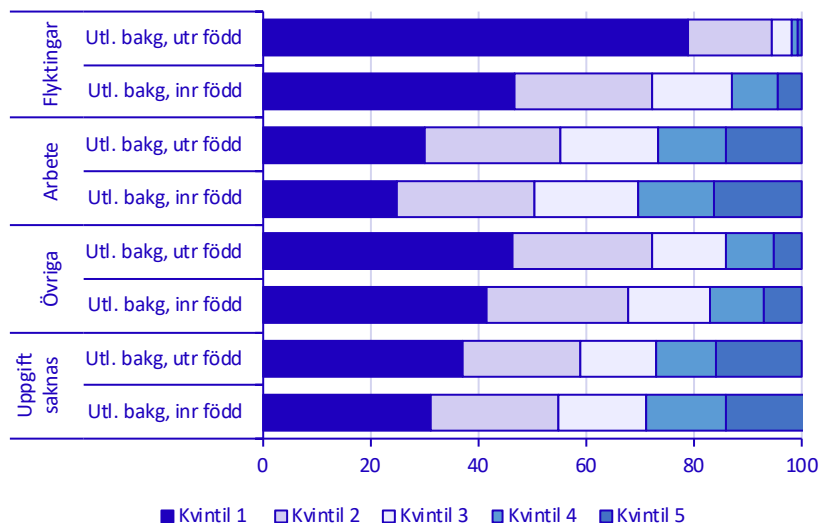

För barn med utländsk bakgrund finns ett samband mellan familjens inkomstnivå och hur länge föräldrarna bott i Sverige. Andelen barn som tillhör kvintil 1, med de lägsta inkomsterna, är högre för både inrikes födda barn med utländsk bakgrund och utrikes födda barn där föräldrarna bott högst fem år i Sverige jämfört med barn med utländsk bakgrund där föräldrarna bott minst fem år i Sverige.

Bland barn med utländsk bakgrund finns det också skillnader beroende på vilken grund för bosättning deras föräldrar har. Högst andel som tillhör gruppen med de lägsta inkomsterna finns bland barn vars föräldrar invandrat som flyktingar, och lägst andel som tillhör gruppen med de lägsta inkomsterna finns bland barn vars föräldrar är arbetskraftsinvandrare.

Diagram 9

Familjens inkomstnivå (kvintiler) för hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrarnas grund för bosättning och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Boende

När det gäller barnens boende beskrivs i det här avsnittet både i vilken slags bostad de bor⁶ och hur stor bostadsyta man har per person.

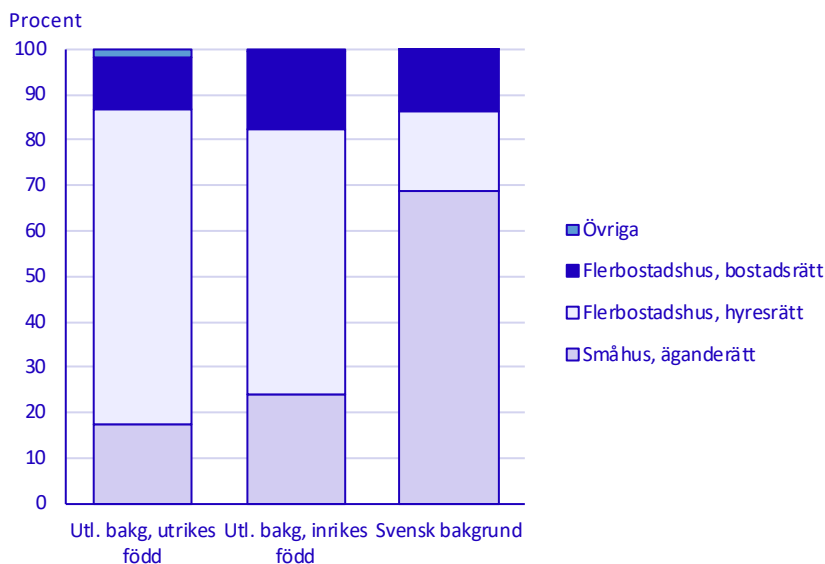
Av alla hemmaboende barn i Sverige bor 58 procent i småhus med äganderätt, 28 procent bor i hyresrätt i flerbostadshus och 14 procent bor i bostadsrätt i flerbostadshus.⁷ Bland barn med utländsk bakgrund är det vanligast att bo i hyresrätt i ett flerbostadshus, det gör nära sju av tio utrikes födda barn och nära sex av tio inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Bland barn med svensk bakgrund är småhus med äganderätt den vanligaste boendeformen, nära sju av tio barn med svensk bakgrund har denna boendeform.

Jämfört med år 2014 har det blivit lite mindre vanligt för barn med utländsk bakgrund att bo i hyresrätt. Denna förändring gäller inte barn med svensk bakgrund.

⁶ Boendet avser byggnadens typ och upplåtelseform, vilket inte alltid överensstämmer med upplåtelseformen för de boende. Detta gäller exempelvis personer som hyr en lägenhet i en bostadsrättsförening som här räknas som boende i bostadsrätt.

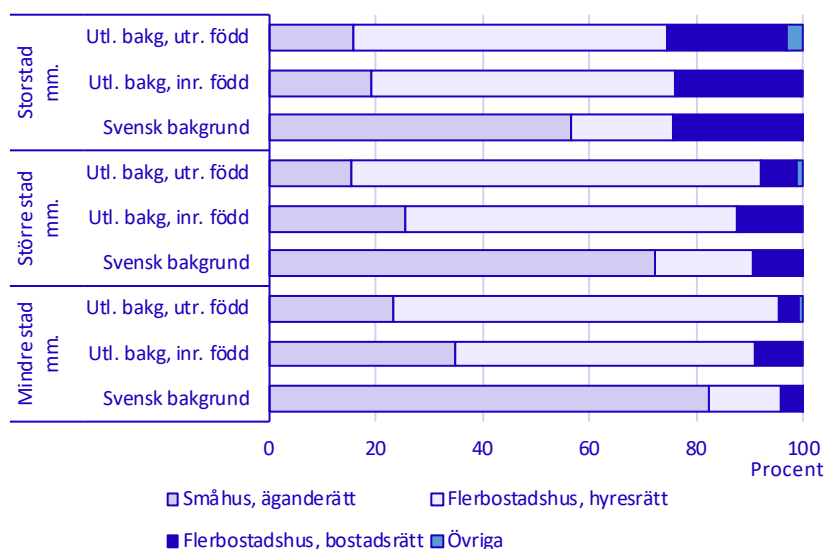
⁷ En mindre andel barn bor i övriga bostadstyper. Här ingår exempelvis studentbostäder, specialbostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning samt äganderätter i flerbostadshus.

Diagram 10
Bostadstyp för hemmaboende barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018.
Procent

Bostadsbeståndet skiljer sig åt mellan olika slags kommuner. Exempelvis finns det i storstadsområden en större andel bostadsrätter i flerbostadshus och en mindre andel småhus med äganderätt jämfört med i riket totalt. Skillnaderna i boende mellan barn med svensk och utländsk bakgrund kan dock inte förklaras genom att man bor i olika slags kommuner. Oavsett vilken typ av kommun det gäller bor barn med utländsk bakgrund i betydligt större utsträckning i hyresrätt i ett flerbostadshus medan barn med svensk bakgrund i större utsträckning bor i småhus med äganderätt.

Diagram 11
Bostadstyp för hemmaboende barn 0–17 år, efter kommungrupp och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

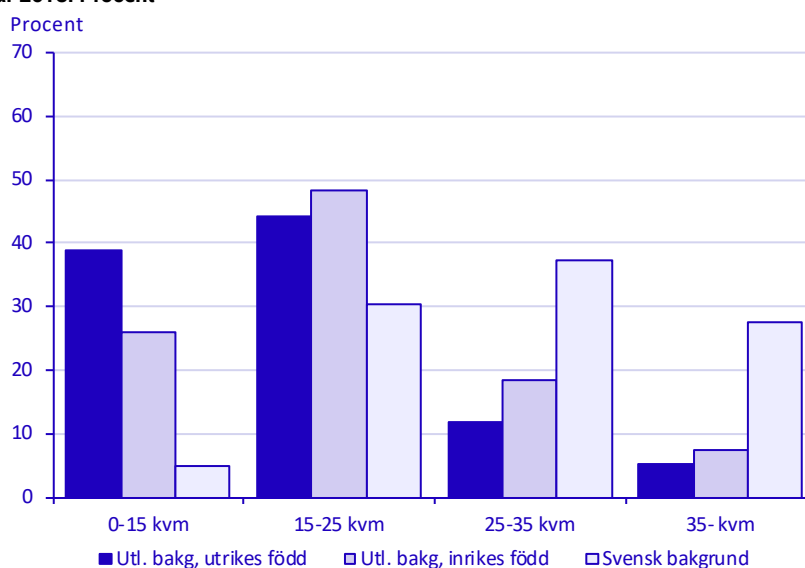

De ekonomiska förutsättningarna har betydelse för vilket boende en familj har. Barn i familjer med lägre inkomster bor i större utsträckning i hyresrätt i ett flerbostadshus medan barn i familjer med högre inkomster i större utsträckning bor i småhus med äganderätt eller i bostadsrätt i ett flerbostadshus. Som tidigare visats skiljer sig de ekonomiska förutsättningarna åt mellan barn med utländsk och svensk bakgrund. Men även inom varje inkomstgrupp finns skillnader i boende mellan barn med utländsk och svensk bakgrund. Oavsett inkomstnivå bor både utrikes födda barn och inrikes födda barn med utländsk bakgrund i större utsträckning än barn med svensk bakgrund i hyresrätt i flerbostadshus. I grupper med medelhög eller hög inkomstnivå bor barnen med utländsk bakgrund också i större utsträckning än barn med svensk bakgrund i bostadsrätt i flerbostadshus. Barn med svensk bakgrund bor i större utsträckning i småhus med äganderätt.

Även hur stor bostadsyta man har skiljer sig åt mellan barn med svensk och utländsk bakgrund. Här redovisas bostadsyta i fyra grupper: mindre än 15 kvadratmeter per person, 15–25 kvadratmeter per person, 25–35 kvadratmeter per person och minst 35 kvadratmeter per person.

Bland barn med utländsk bakgrund är det relativt vanligt att bo på mindre än 15 kvadratmeter per person, det gör 39 procent av de utrikes födda barnen och 26 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Motsvarande andel för barn med svensk bakgrund är 5 procent. Omvänt är det ovanligt för barn med utländsk bakgrund att bo på minst 35 kvadratmeter per person, det gör 5 procent av utrikes födda barn och 7 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund. För barn med svensk bakgrund är andelen 27 procent.

Diagram 12
Bostadsyta per person för hemmaboende barn 0–17 år, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

En förklaring till skillnaderna i bostadsyta mellan barn med svensk och utländsk bakgrund kan vara boendeformen – småhus är i genomsnitt större än lägenheter i flerbostadshus och den genomsnittliga bostadsytan per person är större i småhus. Denna boendeform är vanligare bland barn med svensk bakgrund.⁸ Men även när man jämför barn som har samma boendeform bor barn med utländsk bakgrund på mindre bostadsyta per person. Exempelvis när det gäller barn som bor i småhus med äganderätt bor 19 procent av utrikes födda barn och 9 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund på mindre än 15 kvadratmeter per person. För barn med svensk bakgrund gäller det 3 procent. En förklaring till detta kan vara att barn med utländsk bakgrund i genomsnitt bor i större hushåll än barn med svensk bakgrund, och att det därmed är fler personer som ska dela på bostadsytan.

Områden med socioekonomiska utmaningar

Delegationen mot segregation (Delmos) har grupperat demografiska statistikområden (DeSO) för att fånga upp socioekonomiska skillnader mellan bostadsområden. Utifrån olika indikatorer har områden med socioekonomiska utmaningar och områden med goda socioekonomiska förutsättningar identifierats⁹. Här redovisas hur stor andel av barnen som bor i områden med socioekonomiska utmaningar.

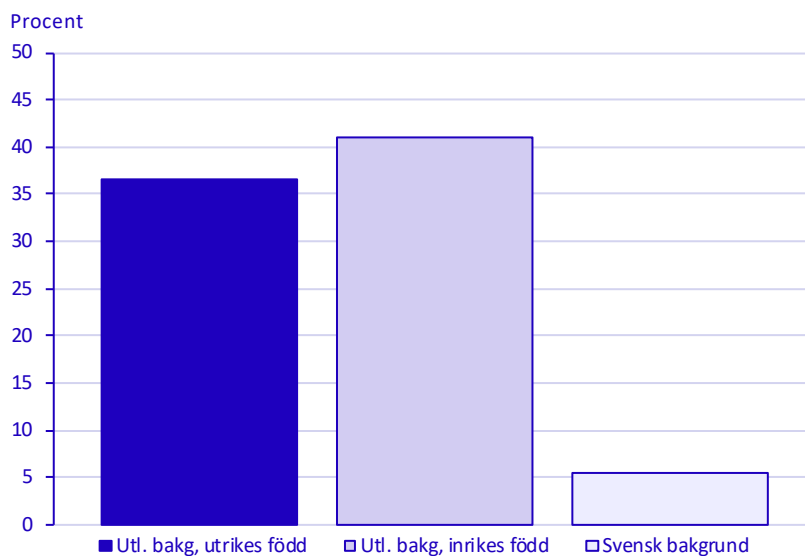
Av alla hemmaboende barn under 18 år bor 14 procent i ett område som, enligt Delmos indelning av DeSO, har socioekonomiska utmaningar. Andelen är högre för barn med utländsk bakgrund – 41 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund och 37 procent av utrikes födda barn bor i ett område med socioekonomiska utmaningar, jämfört med 6 procent av barn med svensk bakgrund. Jämfört med år 2014 har andelen barn med utländsk bakgrund som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar minskat. För barn med svensk bakgrund har ingen förändring skett.

⁸ SCB, Barn- och familjestatistik

⁹ Läs mer om grupperingen under Definitioner och förklaringar i avsnittet Kort om statistiken.

Diagram 13

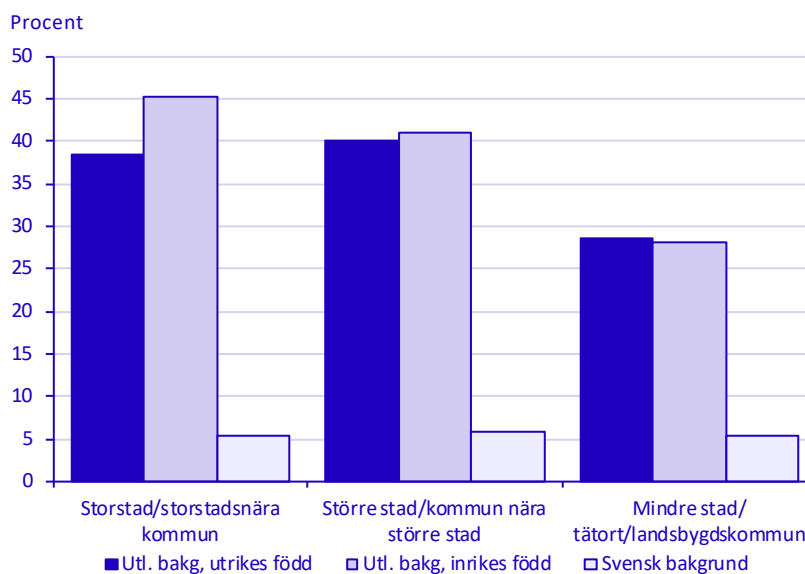
Andel hemmaboende barn 0–17 år som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Hur vanligt det är att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar varierar mellan olika slags kommuner, men oavsett vilken kommungrupp det gäller är det en högre andel barn med utländsk bakgrund än barn med svensk bakgrund som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar.

Diagram 14

Andel hemmaboende barn 0–17 år som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar, efter kommungrupp och utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Skolans egenskaper

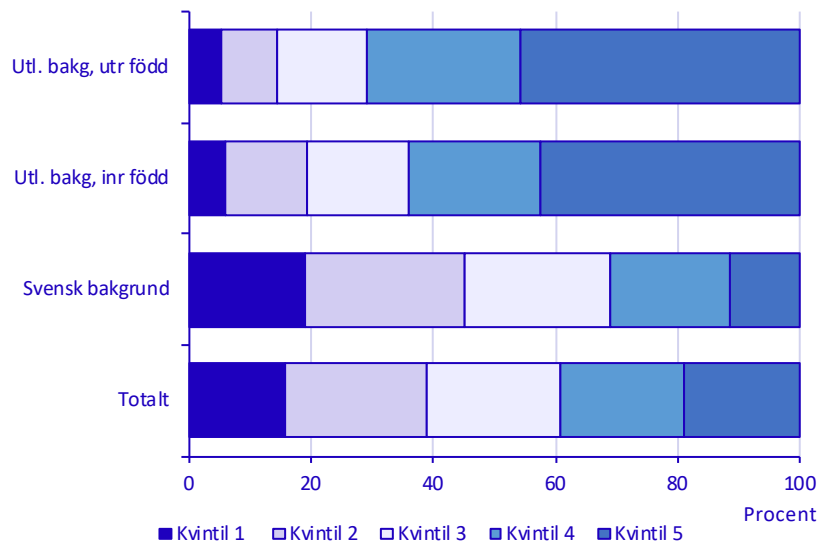
Vilken skola en elev går i har betydelse, bland annat eftersom elever som går i en skola med fördelaktig socioekonomisk sammansättning tenderar att prestera bättre resultat, även efter att man tagit hänsyn till elevens egen socioekonomiska bakgrund. Föräldrarnas utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som har störst betydelse.¹⁰ I den här rapporten delas skolor in i fem lika stora grupper (kvintiler) efter andel elever vars föräldrar har högst förgymnasial utbildningsnivå. Kvintil 1 innehåller den femtedel av skolorna som har lägst andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå, och kvintil 5 innehåller den femtedel av skolorna som har högst andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå.¹¹

Barn med utländsk bakgrund är underrepresenterade på skolor där det är en låg andel föräldrar med förgymnasial utbildning, 5 procent av utrikes födda barn och 6 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund går på en skola som tillhör den grupp som har lägst andel föräldrar med förgymnasial utbildning. Motsvarande andel för barn med svensk bakgrund är 19 procent. Motsatt går 46 procent av utrikes födda barn och 42 procent av inrikes födda barn med utländsk bakgrund i den femtedel av skolorna där högst andel av föräldrarna har förgymnasial utbildning. Det kan jämföras med 11 procent av barn med svensk bakgrund.

¹⁰ Skolverket (2018): *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*. Rapport 467

¹¹ Eftersom det är skolor (och inte elever) som delas in i fem lika stora grupper innebär det att det inte är exakt 20 procent av barnen/eleverna som ingår i respektive kvintil.

Diagram 15
Skolans andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå (kvintiler) för hemmaboende elever i grundskolan, efter utländsk/svensk bakgrund, år 2018. Procent

Analys av skolresultat

Utbildningen i grundskolan och gymnasieskolan ska ge en grund både för fortsatta studier och det väntande yrkeslivet. Att fullfölja sin utbildning har stor betydelse för vilka möjligheter man har på arbetsmarknaden och därmed vilka inkomster man får som vuxen.

I detta kapitel beskrivs och analyseras skolresultat, med fokus på behörighet till gymnasieskolan. Från och med 2011 års gymnasiereform finns två olika behörigheter, till yrkesprogram respektive högskoleförberedande program. För behörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och godkända betyg i minst fem andra ämnen.¹² I denna rapport analyseras behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram för unga som påbörjade årskurs 7 åren 2014–2016 och som har avslutat årskurs 9 senast år 2019. De bakgrundsvariabler som används mäts då eleven går i årskurs 7. Av de elever som studeras i detta kapitel är 9 procent utrikes födda, 10 procent inrikes födda med utländsk bakgrund och 81 procent har svensk bakgrund.

Inledningsvis beskrivs behörighet till gymnasieskolan för unga med utländsk bakgrund fördelat efter de variabler som redovisats i föregående kapitel. Här jämförs dels hur gymnasiebehörighet varierar efter till exempel kön och ålder och dels hur skillnader i gymnasiebehörighet mellan unga med olika bakgrund varierar inom respektive grupp, t.ex. om skillnaderna mellan unga med olika bakgrund ser olika ut för flickor och för pojkar. Därefter görs en fördjupad analys där hänsyn tas till flera variabler samtidigt. Här studeras dels vilken betydelse skillnader i sammansättning av grupperna unga med utländsk respektive svensk bakgrund har för skillnaderna i gymnasiebehörighet och dels vilken betydelse olika bakgrundsfaktorer har för gymnasiebehörighet inom grupperna med utländsk och svensk bakgrund.

Skolresultat i olika grupper

Barn med utländsk bakgrund är i mindre utsträckning än barn med svensk bakgrund behöriga till gymnasieskolan. Av utrikes födda barn uppnår 70 procent behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, av inrikes födda med utländsk bakgrund gäller det 85 procent och av barn med svensk bakgrund 91 procent.

¹² Skolverket, www.skolverket.se

Högre andel behöriga bland flickor

Det är en högre andel flickor än pojkar som är behöriga till gymnasiet. Det gäller oavsett bakgrund. Skillnaden mellan flickor och pojkar är något större för utrikes födda än för inrikes födda flickor och pojkar. Fortsättningsvis i detta kapitel redovisas andelen behöriga inte uppdelat efter kön, men skillnaden mellan flickor och pojkar är ungefär lika stor inom de olika faktorerna som jämförs. Exempelvis är skillnaden mellan andelen behöriga flickor och pojkar ungefär lika stor inom gruppen vars föräldrar har högre respektive lägre utbildningsnivå.

Det är tydliga skillnader i andelen behöriga till gymnasieskolan mellan unga med olika bakgrund, och det gäller både för flickor och för pojkar. Andelen behöriga till gymnasiet är lägst bland utrikes födda barn, högre bland inrikes födda barn med utländsk bakgrund och högst bland barn med svensk bakgrund. Mönstret är detsamma för både flickor och pojkar.

Tabell 4
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och kön. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Flickor	72	86	92
Pojkar	68	84	90

Lägre andel behöriga bland barn till ensamstående föräldrar

Andelen behöriga till gymnasiet skiljer sig åt mellan barn med olika familjesituation. Högst andel behöriga finns bland barn med sammanboende föräldrar, därefter kommer barn som bor med en ensamstående mamma eller pappa.¹⁵ För utrikes födda barn är det en högre andel behöriga bland barn med en ensamstående mamma jämfört med en ensamstående pappa, men för inrikes födda barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund är mönstret det omvända. Lägst andel behöriga finns bland barn som bor med någon annan än sina föräldrar. Att inte bo med sina föräldrar är relativt ovanligt, och förekommer i större utsträckning bland utrikes födda pojkar än bland andra grupper.

Det är tydliga skillnader i andelen behöriga till gymnasiet mellan unga med olika bakgrund, och det gäller inom samtliga familjetyper. När det gäller barn som har sammanboende föräldrar eller bor med en ensamstående förälder är andelen behöriga utrikes födda mellan 18 och 28 procentenheter lägre än för barn med svensk bakgrund. För inrikes

¹⁵ Uppgifterna om barnets familjetyp bygger på folkbokföring. Det innebär att barn som bor växelvis hos sina båda föräldrar räknas till den förälder där de är folkbokförda.

födda barn med utländsk bakgrund är andelen behöriga omkring 5 procentenheter lägre än för barn med svensk bakgrund i alla dessa tre grupper. Bland barn som bor med någon annan än sina föräldrar är det mindre skillnader mellan barn med olika bakgrund.

Tabell 5
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och familjetyp. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Sammanboende föräldrar	72	88	93
Ensamstående mor	65	79	84
Ensamstående far	59	81	87
Annan person än föräldrar	56	68	66

Högst andel behöriga bland barn till arbetskraftsinvandrare

För barn med utländsk bakgrund kan gymnasiebehörigheten beskrivas efter föräldrarnas grund för bosättning. För utrikes födda är andelen behöriga lägst för de barn vars föräldrar fått uppehållstillstånd som flyktingar. Därefter kommer uppehållstillstånd av övriga skäl, följt av uppgift saknas samt uppehållstillstånd på grund av arbete.¹⁴ Även för födda i Sverige med utländsk bakgrund är det högst andel behöriga om föräldrarna fått uppehållstillstånd på grund av arbete. I övrigt är det små skillnader i behörighet efter föräldrars grund för bosättning i denna grupp.

Det finns skillnader i andel behöriga till gymnasiet mellan utrikes födda barn och inrikes födda barn med utländsk bakgrund inom varje grupp av grund för bosättning. Störst är skillnaden bland barn till flyktingar, där är andelen behöriga 21 procent lägre för utrikes födda än för inrikes födda med utländsk bakgrund. Även i andra grupper är andelen behöriga lägre bland utrikes födda barn, men där är skillnaderna mindre mellan barn med olika bakgrund.

Tabell 6
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och föräldrarnas grund för bosättning. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född
Flykting	64	85
Arbete	83	93
Övriga	76	86
Uppgift saknas	81	84

¹⁴ Upphållstillstånd av övriga skäl består till största delen av anhöriga. Gruppen där uppgift om grund för bosättning saknas består till stor del av barns vars föräldrar var nordiska medborgare eller EU-medborgare när de invandrade till Sverige.

Lägre andel behöriga om föräldrarna bott kort tid i Sverige

För utrikes födda barn kan gymnasiebehörigheten jämföras efter hur länge föräldrarna bott i Sverige. Andelen behöriga är lägre om föräldrarna bott mindre än fem år i Sverige (59 procent) jämfört med om de bott minst fem år i landet (76 procent).

Högre andel behöriga bland barn till högtbildade

Hur stor andel som är behöriga till gymnasiet skiljer sig åt mellan barn vars föräldrar har olika hög utbildningsnivå. Högst andel behöriga finns bland barn vars föräldrar har eftergymnasial utbildning, följt av barn vars föräldrar har gymnasial utbildning. För utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund är andelen behöriga lägst bland barn vars föräldrar har förgymnasial utbildning, medan det för inrikes födda barn med utländsk bakgrund är lägst andel bland barn vars föräldrar saknar uppgift om utbildningsnivå.

Utrikes födda har en lägre andel behöriga till gymnasiet, och det gäller inom varje nivå av föräldrarnas utbildning. Inom grupperna där föräldrarna har förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial utbildning är andelen behöriga ungefär 15 procentenheter lägre bland utrikes födda barn jämfört med barn med svensk bakgrund. När det gäller inrikes födda barn med utländsk bakgrund är det relativt små skillnader jämfört med barn med svensk bakgrund. Det gäller inom varje nivå av föräldrarnas utbildning.

Tabell 7

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Förgymnasial	52	70	68
Gymnasial	71	84	85
Eftergymnasial	82	92	96
Uppgift saknas	55	60	-

Andel behöriga redovisas inte om antalet barn i gruppen understiger 100 personer.

Större skillnader i behörighet om familjen har låg inkomst

Hur stor andel som är behöriga till gymnasiet skiljer sig åt mellan barn vars familjer har olika hög inkomstnivå. Andelen behöriga är lägst bland barn vars familjer har de lägsta inkomsterna, och blir sedan högre ju högre inkomstnivån är. Mönstret är detsamma oavsett vilken bakgrund barnet har.

Utrikes födda har en lägre andel behöriga till gymnasiet, och det gäller inom varje inkomstnivå. Skillnaden jämfört med barn med svensk bakgrund är störst inom gruppen med de lägsta inkomsterna, 12 procentenheter. Inom övriga inkomstgrupper varierar skillnaderna mellan 5 och 8 procentenheter. När det gäller inrikes födda barn med utländsk bakgrund är det små eller inga skillnader jämfört med barn med svensk bakgrund. Det gäller inom varje inkomstnivå.

Tabell 8

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och familjens inkomstnivå (kvintiler). Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kvintil 1 (lägst ink.)	66	78	78
Kvintil 2	81	85	85
Kvintil 3	82	90	90
Kvintil 4	87	92	94
Kvintil 5 (högst ink)	92	96	97

Högst andel behöriga bland barn i småhus och bostadsrätt

Andelen behöriga till gymnasiet varierar mellan barn som har olika slags boende. Högst andel behöriga finns bland barn som bor i småhus med äganderätt eller som bor i bostadsrätt i ett flerbostadshus. För barn med utländsk bakgrund är andelen behöriga lägst bland barn som har övriga boendeformer.¹⁵ För inrikes födda barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund är andelen behöriga lägst bland barn som bor i hyresrätt i ett flerbostadshus.

Utrikes födda barn har en lägre andel behöriga till gymnasiet än barn med svensk bakgrund, och det gäller inom varje bostadstyp. Däremot har inrikes födda barn med utländsk bakgrund ungefär lika stor andel behöriga till gymnasiet som barn med svensk bakgrund, när man jämför inom varje bostadstyp.

Tabell 9

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och bostadstyp. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Småhus, äganderätt	81	92	93
Flerbostadshus, hyresrätt	66	80	80
Flerbostadshus, bostadsrätt	81	90	92
Övriga	61	85	83

Om man istället jämför andel behöriga beroende på hur stor bostadsyta per person familjen har visar det sig att andelen behöriga är lägst bland de barn som har minst bostadsyta per person och att andelen ökar ju större bostad man har. Mönstret är detsamma för alla grupper av bakgrund, även om skillnaderna mellan barn med stor respektive liten

¹⁵ Övriga boendeformer inkluderar exempelvis studentbostäder, specialbostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning samt äganderätter i flerbostadshus.

bostadsyta per person är större för utrikes födda jämfört med inrikes födda barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund.

Precis som när det gäller bostadstyp har utrikes födda en lägre andel behöriga till gymnasiet än barn med svensk bakgrund, och det gäller oavsett bostadsytans storlek. Skillnaderna jämfört med barn med svensk bakgrund är större i de grupper som har liten bostadsyta per person än i de grupper som har en större bostad. Även inrikes födda barn med utländsk bakgrund har en lägre andel behöriga oavsett bostadsytans storlek, men här är skillnaderna jämfört med barn som har svensk bakgrund betydligt mindre än för de utrikes födda barnen.

Tabell 10
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och bostadsyta per person. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
0–15 kvm per person	60	80	83
15–25 kvm per person	73	84	88
25–35 kvm per person	80	88	92
35– kvm per person	83	91	93

Olika mönster gällande kommungrupp

Andelen behöriga till gymnasiet varierar mellan barn som bor i olika slags kommuner. För utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund är andelen behöriga högst bland barn som bor i storstäder och storstadsnära kommuner. För inrikes födda barn med utländsk bakgrund är andelen behöriga ungefär lika stor oavsett vilken slags kommun barnet bor i.

Utrikes födda barn har en lägre andel behöriga till gymnasiet, och det gäller inom samtliga tre kommungrupper. Skillnaderna jämfört med barn med svensk bakgrund varierar mellan 19 och 24 procentenheter. Även inrikes födda barn med utländsk bakgrund har en lägre andel behöriga jämfört med barn som har svensk bakgrund, men här är skillnaderna mindre, mellan 4 och 7 procentenheter.

Tabell 11
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och kommungrupp. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Storstäder och storstadsnära kommuner	74	86	93
Större städer och kommuner nära större stad	69	85	90
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	65	85	89

Lägre andel behöriga i områden med socioekonomiska utmaningar

Det är en lägre andel behöriga till gymnasiet bland barn som bor i områden som enligt Delmos definition har socioekonomiska utmaningar, jämfört med barn som bor i övriga områden.¹⁶ Det gäller inom samtliga grupper av bakgrund, men skillnaderna mellan olika slags områden är mindre för utrikes födda barn och inrikes födda barn med utländsk bakgrund än för barn med svensk bakgrund. För barn med svensk bakgrund är det relativt ovanligt att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar, 6 procent av barnen, medan omkring fyra av tio barn med utländsk bakgrund bor i ett sådant område.

Utrikes födda barn har en lägre andel behöriga till gymnasiet, och det gäller både i områden med socioekonomiska utmaningar och i övriga områden. Skillnaderna jämfört med barn som har svensk bakgrund är mindre för barn som bor i områden med socioekonomiska utmaningar. När det gäller inrikes födda barn med utländsk bakgrund har de barn som bor i områden med socioekonomiska utmaningar en något högre andel behöriga än barn med svensk bakgrund som bor i denna typ av områden. För barn som bor i övriga områden är andelen behöriga något lägre för inrikes födda barn med utländsk bakgrund jämfört med barn som har svensk bakgrund.

Tabell 12

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och boende i område med socioekonomiska utmaningar/övriga områden. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Socioekonomiska utmaningar	66	80	79
Övriga	73	89	91

Skolans egenskaper har betydelse

Andelen elever som har behörighet till gymnasiet är lägre ju högre andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildning det finns i skolan. Det gäller inom samtliga grupper av bakgrund. Skillnaderna mellan barn som går i en skola med hög respektive låg andel föräldrar med förgymnasial utbildning är störst för utrikes födda barn, följt av inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Minst är skillnaderna för barn med svensk bakgrund. Som visats i ett tidigare kapitel är det vanligare att barn med utländsk bakgrund går i en skola med en hög andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildning än att barn med svensk bakgrund gör det.

¹⁶ Här inkluderas områden med goda socioekonomiska förutsättningar i gruppen övriga områden.

Utrikes födda barn har en lägre andel behöriga till gymnasiet än barn med svensk bakgrund oavsett hur stor andel av skolans elever som har föräldrar med förgymnasial utbildning. Skillnaderna är dock betydligt mindre (8 procentenheter) i gruppen där skolan har lägst andel föräldrar med förgymnasial utbildning jämfört med gruppen där skolan har högst andel föräldrar med förgymnasial utbildning (21 procentenheter). Även inrikes födda barn med utländsk bakgrund har en lägre andel behöriga än barn med svensk bakgrund inom varje grupp, men där är skillnaderna betydligt mindre, mellan 1 och 6 procentenheter.

Tabell 13
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, efter utländsk/svensk bakgrund och skolans andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå (kvintiler). Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kvintil 1 (lägst andel)	88	95	96
Kvintil 2	83	92	94
Kvintil 3	77	90	91
Kvintil 4	70	85	88
Kvintil 5 (högst andel)	64	80	86

Fördjupad analys av skolresultat

När andelen som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram jämförs efter bakgrund och för olika faktorer som studerats tidigare i detta kapitel märks skillnader mellan unga med utländsk och svensk bakgrund för samtliga faktorer som studerats.

I det tidigare kapitlet där barns uppväxtvillkor beskrivs visas att det finns skillnader i uppväxtvillkor mellan barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund. Barn med utländsk bakgrund har till exempel oftare föräldrar med förgymnasial utbildningsnivå och lever i större utsträckning i familjer med låg inkomstnivå än barn med svensk bakgrund. Eftersom det finns skillnader i skolresultat mellan grupper med olika uppväxtvillkor kan skillnader i sammansättning mellan unga med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund ha betydelse för skillnaden i skolresultat mellan grupperna. Dessutom finns samband mellan olika faktorer. Exempelvis är det vanligare att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar om familjen har låg inkomstnivå. I en multivariat analys kan hänsyn tas till flera faktorer samtidigt, vilket kan ge en tydligare bild av olika faktorerens betydelse.

I detta avsnitt analyseras skolresultat, i form av behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, genom logistiska regressionsanalyser där de faktorer som redovisats hittills används som förklarande variabler. Det vill säga kön, familjetyp, föräldrarnas grund för bosättning, föräldrarnas vistelsetid, föräldrarnas utbildningsnivå, familjens inkomstnivå, bostadstyp, bostadsyta per person, typ av kommun, typ av område samt skolans andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå. Analysen görs dels för alla elever som

påbörjade årskurs 7 åren 2014–2016 och som har avslutat årskurs 9 senast år 2019 och dels separat för respektive grupp av utländsk och svensk bakgrund. I analysen där alla elever ingår samtidigt inkluderas inte föräldrarnas grund för bosättning och föräldrarnas vistelsetid eftersom dessa variabler inte är aktuella för alla grupper.

I analyserna redovisas resultaten som oddskvoter, där benägenheten att vara behörig till gymnasieskolans yrkesprogram jämförs med en referenskategori. Referenskategori har värdet 1 och en oddskvot under 1 innebär en lägre benägenhet att vara behörig medan en oddskvot över 1 innebär en högre benägenhet att vara behörig. Resultaten redovisas med en signifikansnivå på 99 procent, och resultat som har en signifikant skillnad mot referenskategori markeras med fetstil i tabellerna. Eftersom de olika grupperna av svensk och utländsk bakgrund är olika stora kan en oddskvot på en viss nivå vara signifikant för en grupp men inte för en annan.

Olika uppväxtförhållanden påverkar skolresultat

Den första analysen syftar till att visa vilken betydelse skillnaden i uppväxtvillkor har för skillnader i skolresultat mellan unga med utländsk och svensk bakgrund. De olika faktorerna har lagts till i modellen i flera steg. Resultaten redovisas i tabell 14.

I modell 0 ingår enbart bakgrund och modellen visar alltså skillnaden i gymnasiebehörighet utan att ta hänsyn till någon annan faktor. I modell 1 ingår även kön. Benägenheten att vara behörig till gymnasiet är betydligt lägre för utrikes födda barn och inrikes födda barn med utländsk bakgrund jämfört med barn med svensk bakgrund. Resultaten visar också att pojkar i mindre utsträckning än flickor är behöriga till gymnasiet.

I modell 2 inkluderas även familjens egenskaper: familjetyp, föräldrarnas utbildningsnivå, familjens inkomstnivå och boende. När dessa faktorer inkluderas minskar skillnaderna mellan utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund. Även för inrikes födda barn med utländsk bakgrund sker en förändring, och denna grupp har nu en signifikant högre benägenhet än barn med svensk bakgrund att vara behöriga till gymnasiet. Det betyder att skillnader i uppväxtförhållanden mellan unga med utländsk och svensk bakgrund har stor betydelse för skillnader i skolresultat mellan dessa grupper.

I modell 3 inkluderas typ av område och kommungrupp. Dessa två faktorer gör att skillnaden mellan utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund minskar något. De har ingen betydelse för inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Det betyder att dessa faktorer i sig har liten eller ingen betydelse för benägenheten att nå gymnasiebehörighet bland barn med utländsk bakgrund.

I modell 4 inkluderas skolans egenskaper, i form av hur stor andel av skolans elever som har föräldrar med förgymnasial utbildning. När denna faktor inkluderas minskar skillnaden mellan utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund ytterligare, men de utrikes födda barnen har fortfarande en lägre benägenhet att uppnå behörighet till gymnasiet yrkesprogram. Skolans egenskaper har betydelse även för inrikes födda barn med utländsk bakgrund, som också har en ökad benägenhet att vara behöriga till gymnasieskolan när denna faktor inkluderas. Denna grupp ökar nu skillnaden mot barn med svensk bakgrund.

Tabell 14
Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter.

		Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Bakgrund	Utländsk bakgrund, utrikes född	0,26	0,26	0,82	0,86	0,90
	Utländsk bakgrund, inrikes född	0,58	0,58	1,28	1,28	1,35
	Svensk bakgrund	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kön	Flickor		1,00	1,00	1,00	1,00
	Pojkar		0,83	0,81	0,81	0,81
Familjetyp	Sammanboende föräldrar			1,00	1,00	1,00
	Ensamstående mor			0,96	0,93	0,92
	Ensamstående far			0,90	0,87	0,86
	Annan person än föräldrar			0,21	0,22	0,22
Föräldrars utbildningsnivå	Förgymnasial utbildning			0,25	0,25	0,27
	Gymnasial utbildning			0,42	0,43	0,44
	Eftergymnasial utbildning			1,00	1,00	1,00
Familjens inkomstnivå	Kvintil 1 (lägst inkomst)			0,27	0,30	0,32
	Kvintil 2			0,35	0,38	0,41
	Kvintil 3			0,43	0,47	0,50
	Kvintil 4			0,60	0,64	0,67
	Kvintil 5 (högst inkomst)			1,00	1,00	1,00
Bostadstyp	Småhus, äganderätt			1,00	1,00	1,00
	Flerbostadshus, bostadsrätt			0,95	0,88	0,88
	Flerbostadshus, hyresrätt			0,61	0,60	0,61
	Övrigt boende			0,65	0,64	0,65
Bostadsyta	<15 kvm per person			0,70	0,68	0,69
	15-25 kvm per person			0,86	0,84	0,85
	25-35 kvm per person			0,99	0,98	0,99
	35- kvm per person			1,00	1,00	1,00
Typ av område	Område med socioekonomiska utmaningar				0,84	0,92
	Övriga områden				1,00	1,00
Kommungrupp	Storstäder och storstadsnära kommuner				1,00	1,00
	Större städer och kommuner nära större stad				0,81	0,86
	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner				0,74	0,80
Skolans andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå	Kvintil 1 (lägst andel)					1,00
	Kvintil 2					0,75
	Kvintil 3					0,63
	Kvintil 4					0,54
	Kvintil 5 (högst andel)					0,50

Oddskvoter i fet stil, p<0,01

Faktorer som har betydelse för skolresultaten

Hittills har analyserna visat att skillnader i sammansättning efter bland annat föräldrars utbildning och familjens inkomstnivå har betydelse för skillnader i skolresultat mellan barn med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund. När hänsyn tas till olika socioekonomiska faktorer minskar skillnaderna i skolresultat mellan utrikes födda barn och barn med svensk bakgrund, och även skillnaderna mellan barn födda i Sverige med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund förändras genom att de inrikes födda barnen med utländsk bakgrund nu har större benägenhet att vara behöriga till gymnasiet.

När andelen som uppnått gymnasiebehörighet studerades fanns tecken på att betydelsen av vissa faktorer varierade mellan unga med olika bakgrund. För att studera hur de olika faktorerna som inkluderas i analysen påverkar de olika grupperna av utländsk och svensk bakgrund görs också separata regressionsanalyser för respektive grupp. Dessa resultat redovisas i tabell 15. I dessa analyser inkluderas även föräldrarnas tid i Sverige och föräldrarnas grund för bosättning. Föräldrarnas tid i Sverige inkluderas enbart för utrikes födda barn, medan föräldrarnas vistelsetid inkluderas både för utrikes födda barn och för inrikes födda barn med utländsk bakgrund.

Resultaten visar att kön har betydelse, på så sätt att pojkar har en lägre benägenhet än flickor att uppnå gymnasiebehörighet. Det gäller inom alla grupper av utländsk och svensk bakgrund.

Föräldrarnas grund för bosättning redovisas för de båda grupperna av utländsk bakgrund. För utrikes födda barn är benägenheten att uppnå gymnasiebehörighet högre om föräldrarna fått uppehållstillstånd på grund av arbete eller om uppgift saknas om grund för bosättning. För inrikes födda barn med utländsk bakgrund har föräldrarnas grund för bosättning ingen signifikant betydelse.

Föräldrarnas tid i Sverige ingår enbart i modellen för utrikes födda barn. Tid i Sverige har betydelse på så sätt att barn vars föräldrar bott mindre än fem år i Sverige eller där uppgift om föräldrars tid i Sverige saknas har en lägre benägenhet att uppnå gymnasiebehörighet.

När det gäller familjetyp har barn som bor med en annan person än föräldrarna en lägre benägenhet att uppnå gymnasiebehörighet. Det gäller för alla barn, oavsett bakgrund, men det tycks ha större inverkan för inrikes födda barn med utländsk bakgrund och för barn med svensk bakgrund än för utrikes födda barn. För utrikes födda barn är benägenheten att vara behörig lägre även för barn som bor med en ensamstående far, och för inrikes födda barn med utländsk bakgrund gäller det både för barn som bor med en ensamstående far och barn som bor med en ensamstående mor. Att bo med en ensamstående förälder har ingen signifikant betydelse för barn med svensk bakgrund.

Föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse för benägenheten att uppnå gymnasiebehörighet. Oavsett vilken bakgrund barnet har är benägenheten att nå gymnasiebehörighet lägst om föräldrarna har förgymnasial utbildning, och även för de barn där föräldrarna har gymnasial utbildning är benägenheten att få gymnasiebehörighet lägre än om föräldrarna har eftergymnasial utbildning. Utbildningsnivån tycks ha mindre betydelse för barn med utländsk bakgrund.

Även föräldrarnas inkomstnivå har betydelse oavsett vilken bakgrund barnet har. För inrikes födda barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund gäller att samtliga inkomstgrupper har en lägre benägenhet än den högsta gruppen när det gäller att uppnå gymnasiebehörighet. Precis som när det gäller utbildningsnivå tycks betydelsen av en lägre inkomstnivå vara mindre för barn med utländsk bakgrund än för barn med svensk bakgrund. Även för utrikes födda barn har vissa av de lägre inkomstgrupperna en signifikant lägre benägenhet att uppnå behörighet till gymnasiet, men här är skillnaderna inte lika tydliga.

Vilken typ av bostad man bor i har ingen inverkan på gymnasiebehörigheten för utrikes födda barn. För inrikes födda barn är benägenheten att nå gymnasiebehörighet lägre för barn som bor i hyresrätt jämfört med referenskategori som är barn som bor i småhus. För barn med svensk bakgrund har både barn som bor i hyresrätt och barn som bor i bostadsrätt lägre benägenhet än barn som bor i småhus att ha gymnasiebehörighet. Även bostadsarean har viss betydelse, oavsett bakgrund har barn som bor på mindre än 15 kvadratmeter per person lägre benägenhet att uppnå gymnasiebehörighet än barn som bor på minst 35 kvadratmeter per person.

Att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar har ingen inverkan för varken utrikes födda barn eller inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Däremot för barn med svensk bakgrund är benägenheten att ha gymnasiebehörighet lägre för barn som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar.

Vilken kommungrupp man bor i har inte någon betydelse för varken utrikes födda barn eller inrikes födda barn med utländsk bakgrund. Däremot för barn med svensk bakgrund är benägenheten att få gymnasiebehörighet lägre för barn som bor i större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer/tätorter samt landsbygdskommuner jämfört med barn som bor i storstäder och storstadsnära kommuner.

Även andelen elever i skolan vars föräldrar har förgymnasial utbildning har betydelse för benägenheten att uppnå behörighet till gymnasiet. De barn som går i en skola med hög andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildning har mindre benägenhet att uppnå behörighet till gymnasiet. Det gäller inom varje grupp av svensk och utländsk bakgrund.

Tabell 15

Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter.

		Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kön	Flickor	1,00	1,00	1,00
	Pojkar	0,83	0,85	0,80
Föräldrars grund för bosättning	Flykting	1,00	1,00	
	Arbete	1,60	1,14	
	Övriga	0,97	1,09	
	Uppgift saknas	1,37	0,84	
Föräldrars tid i Sverige	0-4 år	0,56		
	5- år	1,00		
Familjetyp	Sammanboende föräldrar	1,00	1,00	1,00
	Ensamstående mor	1,01	0,84	0,95
	Ensamstående far	0,57	0,73	0,95
	Annan person än föräldrar	0,36	0,22	0,20
Föräldrars utbildningsnivå	Förgymnasial utbildning	0,35	0,33	0,24
	Gymnasial utbildning	0,59	0,58	0,41
	Eftergymnasial utbildning	1,00	1,00	1,00
Familjens inkomstnivå	Kvintil 1 (lägst inkomst)	0,51	0,45	0,32
	Kvintil 2	0,71	0,56	0,41
	Kvintil 3	0,59	0,68	0,50
	Kvintil 4	0,78	0,68	0,68
	Kvintil 5 (högst inkomst)	1,00	1,00	1,00
Bostadstyp	Småhus, äganderätt	1,00	1,00	1,00
	Flerbostadshus, bostadsrätt	1,24	0,91	0,87
	Flerbostadshus, hyresrätt	0,95	0,63	0,59
	Övrigt boende	0,91	1,23	0,63
Bostadsyta	<15 kvm per person	0,61	0,69	0,70
	15-25 kvm per person	0,86	0,75	0,85
	25-35 kvm per person	0,94	0,85	1,01
	35- kvm per person	1,00	1,00	1,00
Typ av område	Område med socioekonomiska utmaningar	0,99	1,00	0,78
	Övriga områden	1,00	1,00	1,00
Kommungrupp	Storstäder och storstadsnära kommuner	1,00	1,00	1,00
	Större städer och kommuner nära större stad	1,05	0,92	0,82
	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	0,89	0,87	0,79
Skolans andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå	Kvintil 1 (lägst andel)	1,00	1,00	1,00
	Kvintil 2	0,74	0,84	0,76
	Kvintil 3	0,66	0,68	0,64
	Kvintil 4	0,58	0,54	0,56
	Kvintil 5 (högst andel)	0,50	0,46	0,53

Oddskvoter i fet stil, p<0,01

Analys av valdeltagande

Valdeltagande i allmänna val kan ses som en indikator på politiskt deltagande och även ett mått på delaktighet i samhället. Om valdeltagandet är lågt eller om det är lågt i vissa specifika grupper kan valet förlora legitimitet. Ett lågt valdeltagande i vissa grupper kan också indikera en högre grad av utanförskap i dessa grupper.

I detta kapitel beskrivs och analyseras valdeltagandet för förstagångsväljare i riksdagsvalet 2018. Med förstagångsväljare avses här de röstberättigade som uppnått rösträttsåldern 18 år efter 2014 års val.

Inledningsvis beskrivs valdeltagandet för unga med utländsk bakgrund fördelat efter de variabler som redovisats i föregående kapitel. Dessa variabler gäller i regel för det år de unga fyllde 17 år. För de unga som fyllde 22 år under valåret 2018 gäller dock uppgifterna det år de fyllde 18 år¹⁷. Utöver dessa variabler redovisas också valdeltagandet efter studieinriktning på gymnasiet vid 17 års ålder samt efter om föräldrarna röstade i riksdagsvalet 2018 eller inte. I kapitlet jämförs dels hur valdeltagandet varierar efter till exempel kön och ålder och dels hur skillnader i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund varierar inom respektive grupp, t.ex. om skillnaderna mellan unga med olika bakgrund ser olika ut för kvinnor och för män.

Därefter görs en fördjupad analys där hänsyn tas till flera variabler samtidigt. I analysen studeras dels vilken betydelse skillnader i sammansättning mellan unga med olika bakgrund har för skillnaderna i valdeltagandet och dels vilken betydelse olika faktorer har för valdeltagandet inom respektive bakgrund.

Rösträtt i riksdagsval

Valdeltagandet beräknas som en andel av den röstberättigade befolkningen. För att ha rösträtt i riksdagsvalet ska en person ha fyllt 18 år senast på valdagen, vara svensk medborgare och vara eller ha varit folkbokförd i Sverige. Andelen röstberättigade är betydligt lägre bland utrikes födda än personer födda i Sverige. Av de unga som var hemmaboende vid 17 års ålder och som var folkbokförda i Sverige 2018 var 61 procent av de utrikes födda röstberättigade i riksdagsvalet. För födda i Sverige med utländsk bakgrund var andelen 98 procent och för de med svensk bakgrund 100 procent. Tiden i Sverige har betydelse för om en person har rösträtt eller inte eftersom det krävs att man har varit

¹⁷ Detta innebär att uppgifter gäller år 2014 för denna grupp. Statistiken över familjeförhållanden är av sämre kvalitet år 2013 och tidigare och inte jämförbar senare statistik.

bosatt i Sverige en viss tid för att kunna ansöka om svenskt medborgarskap. Av de utrikes födda som när de var 17 år hade föräldrar som bott mindre än 5 år i Sverige var 26 procent röstberättigade i riksdagsvalet 2018. Om föräldrarna bott minst 5 år i Sverige var andelen röstberättigade 79 procent.

Eftersom andelen röstberättigade är lägre bland utrikes födda barn skiljer sig fördelningen efter utländsk och svensk bakgrund åt i gruppen röstberättigade jämfört med befolkningen i motsvarande åldersgrupp. Av förstagångsväljarna som studeras i detta kapitel är 8 procent utrikes födda, 10 procent inrikes födda med utrikes födda föräldrar och 82 procent har svensk bakgrund.

Valdeltagande i olika grupper

Valdeltagandet är lägre för personer med utländsk bakgrund än för de med svensk bakgrund. Detta gäller såväl totalt som när valdeltagandet studeras för förstagångsväljare. I riksdagsvalet 2018 röstade 69 procent av de röstberättigade utrikes födda förstagångsväljarna och 79 procent av de inrikes födda med utländsk bakgrund. Detta kan jämföras med att 90 procent av förstagångsväljarna med svensk bakgrund röstade. Skillnader i valdeltagande mellan förstagångsväljare med olika bakgrund är ungefär desamma som skillnaderna efter bakgrund för samtliga röstberättigade¹⁸.

Högre valdeltagande bland unga kvinnor

Valdeltagandet är högre bland unga kvinnor än bland unga män. Detta gäller oavsett bakgrund. Skillnaden mellan könen är något större bland födda i Sverige med utländsk bakgrund, 8 procentenheter, än bland såväl utrikes födda, 6 procentenheter, som bland de med svensk bakgrund, 5 procentenheter.

Det är tydliga skillnader i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund för såväl kvinnor som män. Valdeltagandet är lägst för utrikes födda och högst för de med svensk bakgrund och skillnaderna mellan grupper är i ungefär samma storleksordning för kvinnor som för män.

Tabell 16
Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och kön. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kvinnor	72	83	92
Män	66	75	87

¹⁸ Se SCB (2019) *Deltagandet i de allmänna valen 2018*

18-åringar röstar i högre utsträckning

Förstagångsväljarna var 18–22 år i slutet av 2018. De som fyllt 18 under valåret röstar i högre utsträckning än de som är äldre. För utrikes födda är valdeltagandet i stort sett något lägre för varje äldre årskull. Detta mönster gäller även för de med svensk bakgrund. För födda i Sverige med utländsk bakgrund är det framförallt en skillnad mellan 18-åringar och övriga åldrar. 83 procent av 18-åringarna röstade i denna grupp medan valdeltagandet var 77–79 procent i åldrarna 19–22 år.

När vi jämför valdeltagandet för unga med olika bakgrund inom respektive ålder är mönstret ungefär desamma i alla åldrar. Utrikes föddas valdeltagande är omkring 20 procentenheter lägre och valdeltagandet för inrikes födda med utländsk bakgrund är omkring 10 procentenheter lägre än det för unga med svensk bakgrund.

Tabell 17

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och ålder. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
18 år	71	83	92
19 år	70	79	90
20 år	68	77	89
21 år	66	78	88
22 år	67	79	88

Lägre valdeltagande för unga som bott med en ensamstående förälder

I tabell 18 redovisas valdeltagandet i riksdagsvalet 2018 efter de unga vuxnas familjeförhållanden vid 17 års ålder¹⁹. När valdeltagandet jämförs efter familjetyp är andelen som röstat högre bland unga som bodde med sammanboende föräldrar vid 17 års ålder än bland de som bodde med en ensamstående förälder. Detta gäller oavsett bakgrund. För unga med utländsk bakgrund, både utrikes och inrikes födda, är valdeltagandet något lägre för de som bodde med en ensamstående far än för de som bodde med en ensamstående mor. För unga med svensk bakgrund är valdeltagandet ungefär detsamma i dessa två grupper.

Det är något större skillnader i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund bland de som bodde med en ensamstående far jämfört med de som bodde med sammanboende föräldrar eller en ensamstående mor. Av de som bodde med en ensamstående far vid 17 års ålder är valdeltagandet 24 procentenheter lägre för utrikes födda och 15 procentenheter lägre för inrikes födda med utländsk bakgrund jämfört

¹⁹ För de som fyllde 22 år under 2018 gäller uppgifterna vid 18 års ålder.

med de med svensk bakgrund. För de som bodde med sammanboende föräldrar eller en ensamstående mor är skillnaderna omkring 20 respektive 10 procentenheter. Mindre än 1 procent av de unga vuxna bodde med annan person än föräldrarna vid 17 års ålder. För denna grupp är det i princip ingen skillnad i valdeltagande mellan de med utländsk respektive svensk bakgrund.

Tabell 18
Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och familjetyp. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Sammanboende föräldrar	70	81	91
Ensamstående mor	66	74	85
Ensamstående far	62	71	86
Annan person än föräldrar	69	70	71

Olika mönster i valdeltagande efter grund för bosättning

För unga med utländsk bakgrund kan valdeltagandet studeras efter föräldrarnas grund för bosättning. Här finns skillnader mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund. För utrikes födda är valdeltagandet lägre om föräldrarna fått uppehållstillstånd på grund av arbete eller övriga skäl, omkring 65 procent, jämfört med om de varit flyktingar eller om uppgift om grund för bosättning saknas, drygt 70 procent. För födda i Sverige med utländsk bakgrund är det små skillnader i valdeltagande efter föräldrars grund för bosättning.

Oavsett föräldrarnas grund för bosättning är valdeltagandet lägre för utrikes födda än för inrikes födda med utländsk bakgrund. Hur stor skillnaden är varierar mellan olika grupper av grund för bosättning. Störst är skillnaden för de vars föräldrar fått uppehållstillstånd på grund av arbete och minst i gruppen där uppgift om föräldrarnas grund för bosättning saknas, det vill säga till stor del föräldrar som var nordiska medborgare eller EU-medborgare när de invandrade till Sverige.

Tabell 19
Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och föräldrarnas grund för bosättning. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född
Flykting	71	80
Arbete	64	79
Övriga	65	77
Uppgift saknas	74	80

Små skillnader efter föräldrarnas vistelsetid i Sverige

För utrikes födda förstagångsväljare kan valdeltagandet jämföras efter föräldrarnas vistelsetid. Skillnaden mellan de med kortare och längre vistelsetid är liten. 67 procent av de vars föräldrar bott 0–4 år i Sverige och 69 procent av de vars föräldrar bott 5 år eller mer i Sverige röstade i riksdagsvalet 2018. Vistelsetiden avser det år de unga fyllde 17 år, vilket innebär att den är längre på valdagen. Andelen röstberättigade är dessutom lägre för de med kortare vistelsetid, vilket kan ha betydelse för jämförelserna mellan grupperna.

Större skillnader i valdeltagande om föräldrarna har högre utbildning

Valdeltagandet är i allmänhet högre ju högre utbildningsnivå föräldrarna har. Detta är tydligt för såväl födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund. För utrikes födda gäller detta dock i mindre utsträckning. Valdeltagandet är något högre om någon förälder har eftergymnasial utbildningsnivå, men det är inte någon skillnad i valdeltagande mellan unga med förgymnasialt och gymnasialt utbildade föräldrar.

När det gäller föräldrarnas utbildningsnivå är det större skillnader i valdeltagande mellan unga med utländsk och svensk bakgrund ju högre utbildning föräldrarna har. Bland unga som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning var valdeltagandet 8 procentenheter lägre för utrikes födda och 4 procentenheter lägre för födda i Sverige med utländsk bakgrund jämfört med de med svensk bakgrund. Bland unga med någon eftergymnasialt utbildad förälder är motsvarande skillnad 21 respektive 10 procentenheter.

Tabell 20

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Förgymnasial	67	71	75
Gymnasial	67	78	86
Eftergymnasial	72	83	93
Uppgift saknas	66	70	-

Valdeltagandet redovisas inte om antalet röstberättigade i gruppen understiger 100 personer.

Mindre skillnader i valdeltagande om familjen hade låg inkomst

I tabell 21 redovisas valdeltagandet för unga efter familjens inkomstnivå när de var 17 år. Såväl för utrikes födda, inrikes födda med utländsk bakgrund som de med svensk bakgrund är valdeltagandet högre ju högre familjens inkomstnivå var. Detta mönster är dock mindre tydligt för utrikes födda där valdeltagandet är 9 procentenheter högre för de som bodde i en familj som tillhörde den högsta inkomstnivån jämfört med de som tillhörde den lägsta. För födda i Sverige med

utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund är skillnaden omkring 15 procentenheter.

När valdeltagandet efter bakgrund jämförs för olika inkomstnivåer märks ett liknande mönster som för föräldrars utbildning. Skillnaderna mellan unga med olika bakgrund är större för de som bodde i familjer med högre inkomstnivå. Framförallt är det mindre skillnader mellan grupper i den lägsta inkomstklassen. För de som bodde i en familj med lägst inkomstnivå när de var 17 år var valdeltagandet 11 procentenheter lägre för utrikes födda och 6 procentenheter lägre för inrikes födda med utländsk bakgrund jämfört med de med svensk bakgrund. I gruppen som bodde i familjer med de 20 procent högsta inkomsterna var valdeltagandet 17 respektive 8 procentenheter lägre.

Tabell 21
Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och familjens inkomstnivå. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kvintil 1 (lägst inkomst)	68	72	78
Kvintil 2	69	79	85
Kvintil 3	71	82	88
Kvintil 4	73	84	91
Kvintil 5 (högst inkomst)	77	86	94

Ofta små skillnader i valdeltagande efter familjens boende

När valdeltagandet jämförs efter vilken bostadstyp de unga bodde i vid 17 års ålder ser det lite olika för unga med olika bakgrund. Generellt sett är valdeltagandet högst för de som bodde i småhus och lägst för de som bodde i hyresrätt. För utrikes födda är valdeltagandet för de som bodde i bostadsrätt i nivå med de som bodde i hyresrätt. För födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund är valdeltagandet för de som bodde i bostadsrätt istället ungefär i nivå med de som bodde i småhus.

Jämförs valdeltagandet mellan unga med olika bakgrund inom respektive bostadstyp märks vissa skillnader. Det är mindre skillnader i valdeltagande mellan utrikes födda och de med svensk bakgrund för de som bodde i hyresrätt och större skillnader för de som bodde i bostadsrätt. Skillnaden mellan födda i Sverige med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund är ungefär lika stor oavsett bostadstyp.

Tabell 22**Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och bostadstyp. Procent**

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Småhus, äganderätt	73	83	91
Flerbostadshus, hyresrätt	68	75	83
Flerbostadshus, bostadsrätt	67	82	90
Övriga	71	-	84

Valdeltagandet redovisas inte om antalet röstberättigade i gruppen understiger 100 personer.

Förutom efter bostadstyp finns det skillnader efter bostadens storlek. Andelen som röstat i riksdagsvalet 2018 är något högre ju större bostadsyta per person familjen hade när de unga var 17 år. Detta gäller oavsett bakgrund, men är tydligast för de med svensk bakgrund.

Det är också skillnader i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund oavsett bostadsyta per person. Valdeltagandet varierar dock något mindre mellan unga med olika bakgrund i gruppen som hade mindre än 15 kvadratmeter per person i bostaden jämfört med de med större bostadsyta.

Tabell 23**Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och bostadsyta per person. Procent**

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
<15 kvm per person	68	75	82
15–25 kvm per person	69	78	87
25–35 kvm per person	69	81	90
35– kvm per person	72	81	91

Större skillnader i valdeltagande i storstadskommuner

Valdeltagandet skiljer sig relativt lite åt mellan olika kommungrupper. För utrikes födda är valdeltagandet något högre i mindre kommuner medan det omvända gäller för unga med svensk bakgrund. För födda i Sverige med utländsk bakgrund är det inga skillnader i valdeltagande efter kommungrupp.

Eftersom valdeltagandet skiljer sig åt mellan kommuntyper på olika sätt för unga med olika bakgrund är det något större variationer i valdeltagande i storstäder och storstadnära kommuner än i såväl större städer och kommuner nära större städer som mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. I storstäderna var exempelvis valdeltagandet 24 procentenheter lägre för utrikes födda jämfört med de med svensk bakgrund medan motsvarande skillnad i mindre städer/tätorter 18 procentenheter.

Tabell 24

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och kommungrupp. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Storstäder och storstadsnära kommuner	68	79	91
Större städer och kommuner nära större stad	69	79	89
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	70	79	88

Lägre valdeltagande i områden med socioekonomiska utmaningar

Valdeltagandet är lägre för unga som vid 17 års ålder bodde i de områden som enligt Delmos definition har socioekonomiska utmaningar. Hur stor skillnaden är mellan unga från områden med socioekonomiska utmaningar och unga från övriga områden varierar mellan unga med olika bakgrund. För utrikes födda, av vilka nära hälften bodde i områden med socioekonomiska utmaningar vid 17 års ålder, är valdeltagandet endast något lägre för de som bodde i dessa områden jämfört med de som bodde i övriga områden. Skillnaden är något större för födda i Sverige med utländsk bakgrund och störst för de med svensk bakgrund, den grupp med lägst andel som bodde i områden med socioekonomiska utmaningar.

När valdeltagandet studeras för unga med olika bakgrund efter vilken typ av område de bodde i vid 17 års ålder märks ett liknande mönster som för föräldrarnas utbildningsnivå och familjens inkomst. Det är mindre skillnader i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund i områden med socioekonomiska utmaningar. Detta hänger troligtvis samman med en lägre utbildningsnivå och inkomstnivå i dessa områden.

Tabell 25

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och boende i område med socioekonomiska utmaningar/övriga områden. Procent

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Område med socioekonomiska utmaningar	68	76	81
Övriga områden	70	81	90

Högre valdeltagande för unga som gått högskoleförberedande program på gymnasiet

I en studie SCB genomförde 2019²⁰ visades tydliga skillnader i valdeltagande för förstagångsväljare efter studieinriktning på gymnasiet. Här används uppgift om studieinriktning för de unga det år de fyllde 17 år. De flesta gick då år 2 i gymnasiet. Omkring 5 procent av 17-åringarna var inte inskrivna i gymnasieskolan, andelen är något högre bland utrikes födda.

Fördelningen efter studieinriktning skiljer sig åt mellan unga med olika bakgrund. För såväl unga med utländsk som svensk bakgrund var högskoleförberedande program den vanligaste inriktningen. Allra vanligast var den för födda i Sverige med utländsk bakgrund. Nära 70 procent gick högskoleförberedande program i denna grupp, medan andelen var drygt 50 procent för utrikes födda och 60 procent för de med svensk bakgrund. Såväl utrikes födda som födda i Sverige med utländsk bakgrund gick yrkesprogram i lägre utsträckning än de med svensk bakgrund. Andelen i yrkesprogram var 18–19 procent för unga med utländsk bakgrund jämfört med 32 procent för unga med svensk bakgrund. Totalt sett gick en mindre andel i övriga gymnasieprogram, men för utrikes födda var det den näst vanligaste inriktningen med 23 procent. Här ingår språkintröduktion vilket är vanligt för elever med kortare tid i Sverige.

För såväl unga med utländsk bakgrund som med svensk bakgrund är valdeltagandet högre för de som gick högskoleförberedande program än för de som gick yrkesprogram. De som gått övriga program och de som inte var inskrivna i gymnasiet vid 17 års ålder röstar i lägst utsträckning.

Oavsett gymnasieinriktning har unga med utländsk bakgrund lägre valdeltagande än unga med svensk bakgrund. Skillnaderna efter bakgrund ser dock lite olika ut beroende på inriktning. Bland de som gick högskoleförberedande program röstade 76 procent av de utrikes födda, 85 procent av födda i Sverige med utländsk bakgrund och 94 procent av de med svensk bakgrund. För de som gick yrkesprogram är det är en mindre skillnad i valdeltagande mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund men en större skillnad jämfört med unga med svensk bakgrund. För de som gick övriga program eller inte var inskrivna i gymnasiet är det i princip ingen skillnad i valdeltagande mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund.

²⁰ SCB(2019) Deltagandet i de allmänna valen 2018

Tabell 26**Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och studieinriktning på gymnasiet. Procent**

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Högskoleförberedande program	76	85	94
Yrkesprogram	64	71	86
Övriga program	61	61	73
Ej inskriven i gymnasiet	53	51	71

Lågt valdeltagande om föräldrarna inte röstat

Om föräldrarna röstar eller inte har tidigare visat sig ha betydelse för valdeltagandet. Här används uppgift om valdeltagande för den eller de föräldrar de unga bodde med vid 17 års ålder.

Unga med utländsk bakgrund har i lägre grad än unga med svensk bakgrund föräldrar som röstade i riksdagsvalet 2018. Av de utrikes födda röstberättigade hade 68 procent minst en förälder som röstade. För födda i Sverige med utländsk bakgrund var motsvarande andel 84 procent och för de med svensk bakgrund 96 procent. Att andelen med föräldrar som röstat är lägre för utrikes födda beror dels på att det är vanligare i denna grupp att ha föräldrar som inte är röstberättigade och dels på ett lägre valdeltagande bland deras föräldrar. Bland födda i Sverige med utländsk bakgrund är det få som har föräldrar som inte är röstberättigade i riksdagsvalet, så här beror skillnaden jämfört med de med svensk bakgrund främst på ett lägre valdeltagande för deras föräldrar.

Unga med minst en förälder som röstade i riksdagsvalet röstar i betydligt högre grad än de som inte har någon förälder som röstat. Detta är den faktor, av de som studerats här, där det är störst skillnad mellan grupper. Hur stor skillnaden är varierar mellan unga med olika bakgrund. För utrikes födda är valdeltagandet 26 procentenheter lägre om ingen förälder röstat jämfört med om minst en förälder har röstat. För födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund är skillnaden omkring 40 procentenheter.

För de unga med minst en förälder som röstade i riksdagsvalet är skillnaden mellan unga med olika bakgrund ungefär densamma som för unga i allmänhet. I de fall ingen förälder röstat är det däremot mycket små skillnader och valdeltagandet är omkring 50 procent oavsett bakgrund. För de vars föräldrar inte har röstat finns skillnader beroende på om föräldrarna har rösträtt eller inte. Andelen som röstar är högre om föräldrarna inte har rösträtt. Denna jämförelse är mest relevant för utrikes födda, där gruppen med föräldrar utan rösträtt är relativt stor. Av de utrikes födda vars föräldrar inte har rösträtt röstade 68 procent jämfört med 34 procent av de med föräldrar med rösträtt men som inte röstade.

Tabell 27**Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 bland förstagångsväljare, efter utländsk/svensk bakgrund och om föräldrarna röstat eller inte. Procent**

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Minst en förälder röstat	77	85	91
Ingen förälder röstat	51	48	51

Fördjupad analys av valdeltagandet

När andelen som röstat i riksdagsvalet 2018 jämförs efter bakgrund och olika aspekter av ungas uppväxtvillkor märks skillnader i valdeltagande mellan unga med utländsk och svensk bakgrund i stort sett oavsett vilken faktor som studerats.

I det tidigare kapitlet där barns uppväxtvillkor beskrivs visas att det finns skillnader i uppväxtvillkor mellan barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund. Barn med utländsk bakgrund har till exempel oftare föräldrar med förgymnasial utbildningsnivå och lever i högre utsträckning i familjer med låg inkomst än barn med svensk bakgrund. Eftersom det finns skillnader i valdeltagande mellan grupper med olika uppväxtvillkor kan skillnader i sammansättning mellan unga med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund ha betydelse för skillnaden i valdeltagande mellan grupperna. Dessutom finns samband mellan olika faktorer. Exempelvis är det vanligare att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar om familjen har låg inkomstnivå. I en multivariat analys kan hänsyn tas till flera faktorer samtidigt, vilket kan ge en bättre bild av betydelsen av olika faktorer.

I detta avsnitt analyseras valdeltagandet genom logistiska regressionsanalyser där de faktorer som redovisats hittills används som förklarande variabler. Det vill säga kön, ålder, familjetyp, föräldrarnas grund för bosättning, föräldrarnas vistelsetid, föräldrarnas utbildningsnivå, familjens inkomstnivå, bostadstyp, bostadsyta per person, typ av kommun, typ av område, de ungas studieinriktning på gymnasiet samt om deras föräldrar röstade eller ej i riksdagsvalet 2018.

Analysen görs med två olika syften. Dels görs analyser för att studera hur skillnaden i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund påverkas av olika uppväxtvillkor. I denna analys ingår alla förstagångsväljare samtidigt. Här inkluderas inte föräldrarnas grund för bosättning och föräldrarnas vistelsetid eftersom dessa variabler inte är aktuella för alla grupper. Dels görs separata analyser för respektive bakgrund, för att studera vilken betydelse olika faktorer har på ungas valdeltagande och om betydelsen skiljer åt mellan unga med olika bakgrund.

I analyserna redovisas resultaten som oddskvoter, där benägenheten att rösta i riksdagsvalet jämförs med en referenskategori. Referenskategori har värdet 1 och en oddskvot under 1 innebär en lägre

benägenhet att rösta medan en oddskvot över 1 innebär en högre benägenhet att rösta än referenskategori.

Olika uppväxtvillkor har betydelse för skillnader i valdeltagande

Den första analysen syftar till att studera vilken betydelse skillnaden i uppväxtvillkor mellan unga med utländsk och med svensk bakgrund har för skillnader i deras valdeltagande. I analysen har de olika faktorerna lagts till i modellen i flera steg. Resultaten redovisas i tabell 28. Oddskvoter markerade med fet stil är signifikant skilda från referenskategori på 99-procentsnivån.

I modell 0 ingår endast bakgrund i analysen och denna modell visar därmed skillnaden i valdeltagande utan hänsyn till någon annan variabel. I modell 1 inkluderas även kön och ålder. Dessa variabler har i princip ingen påverkan på skillnaderna i valdeltagande mellan unga med utländsk och svensk bakgrund och detta kan förklaras av att varken köns- eller åldersfördelningen skiljer sig särskilt mycket mellan grupper.

I modell 2 inkluderas även familjens egenskaper: familjetyp, föräldrarnas utbildning, familjens inkomstnivå och boende. Dessutom inkluderas de ungas studieinriktning på gymnasiet. När dessa faktorer inkluderas minskar skillnaden i valdeltagande mellan unga med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund. Det gäller särskilt för utrikes födda. Detta innebär att skillnader i uppväxtförhållanden mellan unga med utländsk och svensk bakgrund har viss betydelse för skillnader i valdeltagande mellan dessa grupper. Trots att skillnaderna minskar är benägenheten att rösta ändå betydligt lägre för både utrikes födda och inrikes födda med utländsk bakgrund jämfört med för unga med svensk bakgrund.

I modell 3 inkluderas faktorerna kommungrupp och typ av område. Dessa faktorer har i princip ingen påverkan alls på skillnaden mellan unga med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund. Detta innebär att dessa faktorer i sig inte har någon betydelse för det lägre valdeltagandet bland unga med utländsk bakgrund.

I den sista modellen, modell 4, inkluderas också om föräldrarna röstade eller inte i riksdagsvalet 2018. Denna faktor bidrar ytterligare till att minska skillnaden i valdeltagande mellan unga med utländsk bakgrund jämfört med unga med svensk bakgrund. Skillnaden mellan unga med utländsk och med svensk bakgrund är nu i nivå med skillnaden mellan kvinnor och män.

Precis som när familjens egenskaper lades till sker en större förändring för utrikes födda än för inrikes födda med utländsk bakgrund när föräldrars valdeltagande läggs till i analysen. I en modell motsvarande modell 4, men där utrikes födda är referenskategori, är det ingen signifikant skillnad mellan utrikes födda och inrikes födda med utländsk

bakgrund. Detta innebär att skillnaden i valdeltagande mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund kan förklaras av skillnader mellan dessa två grupper när det gäller föräldrars valdeltagande och de övriga faktorer som inkluderas i modellen.

Tabell 28

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 för förstagångsväljare. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter

		Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Bakgrund	Utländsk bakgrund, utrikes född	0,26	0,25	0,43	0,44	0,62
	Utländsk bakgrund, inrikes född	0,44	0,44	0,54	0,54	0,65
	Svensk bakgrund	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kön	Kvinnor		1,00	1,00	1,00	1,00
	Män		0,62	0,66	0,66	0,65
Ålder i slutet av valåret	18 år		1,00	1,00	1,00	1,00
	19 år		0,78	0,78	0,78	0,76
	20 år		0,69	0,69	0,69	0,65
	21 år		0,64	0,64	0,64	0,60
	22 år		0,66	0,66	0,66	0,62
Familjetyp	Sammanboende föräldrar			1,00	1,00	1,00
	Ensamstående mor			0,90	0,89	1,02
	Ensamstående far			0,81	0,81	0,96
	Annan person än föräldrar			0,48	0,48	0,47
Föräldrars utbildningsnivå	Förgymnasial utbildning			0,74	0,74	0,88
	Gymnasial utbildning			0,74	0,75	0,78
	Eftergymnasial utbildning			1,00	1,00	1,00
Familjens inkomstnivå	Kvintil 1 (lägst inkomst)			0,54	0,56	0,65
	Kvintil 2			0,61	0,62	0,66
	Kvintil 3			0,71	0,72	0,73
	Kvintil 4			0,83	0,84	0,84
	Kvintil 5 (högst inkomst)			1,00	1,00	1,00
Bostadstyp	Småhus, äganderätt			1,00	1,00	1,00
	Flerbostadshus, bostadsrätt			0,95	0,93	0,95
	Flerbostadshus, hyresrätt			0,85	0,85	0,89
	Övrigt boende			0,93	0,92	1,22
Bostadsyta	<15 kvm per person			0,91	0,90	0,92
	15-25 kvm per person			0,87	0,87	0,87
	25-35 kvm per person			0,97	0,96	0,96
	35- kvm per person			1,00	1,00	1,00
Studieinriktning på gymnasiet	Högskoleförberedande program			1,00	1,00	1,00
	Yrkesprogram			0,52	0,53	0,54
	Övriga program			0,33	0,33	0,35
	Ej inskriven i gymnasiet			0,22	0,22	0,22
Typ av område	Område med socioekonomiska utmaningar				0,94	0,93
	Övriga områden				1,00	1,00
Kommungrupp	Storstäder och storstadnära kommuner				1,00	1,00
	Större städer och kommuner nära större stad				0,97	0,97
	Mindre städer/tätorter och landsbygdkommuner				0,90	0,92
Föräldrar röstat 2018	Minst en förälder röstat i riksdagsvalet					1,00
	Ingen förälder röstat i riksdagsvalet					0,19

Oddskvoter i fet stil, p<0,01

Socioekonomiska faktorer ofta mindre betydelsefulla för unga med utländsk bakgrund

Hittills har analyserna visat att skillnader i sammansättning efter bland annat familjetyp, föräldrars utbildning och familjens inkomstnivå har betydelse för skillnader i valdeltagande mellan unga med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund. När hänsyn tas till olika socioekonomiska faktorer minskar skillnaderna i valdeltagande mellan unga med olika bakgrund.

När andelen som röstade i riksdagsvalet 2018 studerades fanns tecken på att betydelsen av vissa faktorer varierade mellan unga med olika bakgrund. För att närmare studera hur de olika faktorerna påverkar varje enskild grupp av utländsk och svensk bakgrund görs också separata regressionsanalyser för respektive grupp. Dessa resultat redovisas i tabell 29.

I dessa analyser inkluderas då även föräldrarnas vistelsetid och föräldrarnas grund för bosättning, som inte kunde ingå i de tidigare modellerna. Föräldrarnas grund för bosättning kan inkluderas i analyserna för såväl utrikes födda som födda i Sverige med utländsk bakgrund. För utrikes födda inkluderas också föräldrarnas tid i Sverige.

Resultaten av dessa regressionsanalyser visar att män har en signifikant lägre benägenhet att rösta oavsett bakgrund. För utrikes födda tycks dock skillnad mellan kvinnor och män vara något mindre än för övriga grupper.

Resultaten visar också signifikanta skillnader i valdeltagande efter ålder oavsett bakgrund. De som var 19 år eller äldre har lägre benägenhet att rösta jämfört med de som fyllde 18 år under valåret 2018.

För unga med utländsk bakgrund inkluderas föräldrarnas grund för bosättning i analyserna. Betydelsen av denna faktor skiljer sig åt mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund. För utrikes födda är benägenheten att rösta i riksdagsvalet signifikant lägre för de med föräldrar som invandrat med arbete som grund för bosättning eller som invandrat av övriga skäl jämfört med de med föräldrar som invandrat som flyktingar. Däremot är benägenheten att rösta inte signifikant skild för de där uppgift saknas om föräldrarnas grund för bosättning. För födda i Sverige med utländsk bakgrund finns inga signifikanta skillnader i benägenhet att rösta efter föräldrarnas olika grund för bosättning.

För utrikes födda inkluderas också föräldrarnas vistelsetid. När hänsyn tas till samtliga övriga faktorer är benägenheten att rösta i riksdagsvalet signifikant högre för de med föräldrar som bott i Sverige en kortare tid än 5 år, då de unga var 17 år gamla. Det är vanligare att föräldrarna inte har rösträtt om de varit en kortare tid i Sverige, vilket kan ha betydelse.

Familjetyp har relativt liten betydelse för valdeltagandet, när hänsyn tas till övriga faktorer. För utrikes födda och för de med svensk bakgrund har de som bodde med en ensamstående mor vid 17 års ålder en något högre benägenhet att rösta jämfört med de som bodde med sammanboende föräldrar. För födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund är benägenheten att rösta lägre för de som bodde med en annan person än föräldrar. I övrigt finns inga signifikanta skillnader.

Föräldrarnas utbildningsnivå är en faktor som främst har betydelse för valdeltagandet för unga med svensk bakgrund. För utrikes födda finns inga signifikanta skillnader mellan de någon eftergymnasialt utbildad förälder och de med föräldrar med lägre utbildningsnivå. För födda i Sverige med utrikes födda föräldrar är benägenheten att rösta något lägre för de med gymnasialt utbildade föräldrar. För unga med svensk bakgrund är benägenheten att rösta signifikant lägre för såväl unga med förgymnasialt som gymnasialt utbildade föräldrar jämfört med de med någon förälder med eftergymnasial utbildningsnivå.

När det gäller familjens inkomstnivå är benägenheten att rösta lägre för de i familjer med lägst inkomstnivå oavsett bakgrund. För utrikes födda och för födda i Sverige med utländsk bakgrund är det inga signifikanta skillnader mellan de med medelhög och hög inkomstnivå. Familjens inkomstnivå tycks därmed ha större betydelse för de med svensk bakgrund än för de med utländsk bakgrund.

Vilken typ av bostad man bodde i vid 17 års ålder har ofta liten betydelse för benägenheten att rösta. För utrikes födda har de som bodde i bostadsrätt en lägre benägenhet att rösta än de som bodde i småhus. För unga med svensk bakgrund är benägenheten att rösta lägre för de som bodde i hyresrätt medan det för inrikes födda med utländsk bakgrund inte är några signifikanta skillnader i benägenhet att rösta efter bostadstyp.

När det gäller bostadsyta per person märks en signifikant lägre benägenhet att rösta för födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de med svensk bakgrund som har haft mindre än 25 kvadratmeter per person. För utrikes födda finns dock inga signifikanta skillnader efter bostadens storlek.

Studieinriktning på gymnasiet har betydelse för benägenheten att rösta. Oavsett bakgrund är benägenheten att rösta lägre för de som gick yrkesprogram, övriga program eller inte var inskrivna i gymnasiet vid 17 års ålder jämfört med de som gick högskoleförberedande program. Mönstren är liknande för unga med olika bakgrund men betydelsen av att ha gått övriga program eller att inte varit inskriven i gymnasiet tycks ha något mindre betydelse för utrikes födda.

Kommungrupp är en faktor där resultaten går åt olika håll för olika grupper. För utrikes födda är benägenheten att rösta högre i mindre

städer/tätorter och landsbygdskommuner än i storstäder. För de med svensk bakgrund är benägenheten istället lägre än i storstäder. Även de som bodde i större städer har en lägre benägenhet att rösta än de i storstäder bland unga med svensk bakgrund. Detta mönster observerades även när andelen som röstat studerades, tidigare i detta kapitel, och gäller alltså även när hänsyn tas till andra faktorer.

Vilken typ av område de unga bodde i vid 17 års ålder har endast signifikant betydelse för unga med svensk bakgrund. De som bodde i ett område med socioekonomiska utmaningar har en lägre benägenhet att rösta jämfört med de som bodde i övriga områden.

Om föräldrarna röstade eller inte i riksdagsvalet 2018 har stor betydelse för benägenheten att rösta. Oavsett bakgrund är benägenheten att rösta signifikant lägre om föräldrarna inte röstade. Föräldrarnas valdeltagande tycks ha något mindre betydelse för utrikes födda. En förklaring till detta kan vara att det i denna grupp är vanligare att föräldrarna är utländska medborgare och därmed inte är röstberättigade i riksdagsval. Som tidigare visats är valdeltagandet högre i denna grupp än om föräldrarna har rösträtt men inte röstat.

Tabell 29

Valdeltagande i riksdagsvalet 2018 för förstagångsväljare. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter

		Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund
Kön	Kvinnor	1,00	1,00	1,00
	Män	0,77	0,63	0,63
Ålder (i slutet av valåret)	18 år	1,00	1,00	1,00
	19 år	0,88	0,78	0,75
	20 år	0,76	0,73	0,64
	21 år	0,64	0,74	0,60
	22 år	0,70	0,80	0,61
Föräldrars grund för bosättning	Flykting	1,00	1,00	
	Arbete	0,69	0,78	
	Övriga	0,68	0,94	
	Uppgift saknas	1,02	1,08	
Föräldrars tid i Sverige	0–4 år	1,57		
	5– år	1,00		
Familjetyp	Sammanboende föräldrar	1,00	1,00	1,00
	Ensamstående mor	1,11	0,99	1,07
	Ensamstående far	1,02	0,88	1,02
	Annan person än föräldrar	0,88	0,61	0,40
Föräldrars utbildningsnivå	Förgymnasial utbildning	1,06	0,91	0,68
	Gymnasial utbildning	0,94	0,91	0,75
	Eftergymnasial utbildning	1,00	1,00	1,00
Familjens inkomstnivå	Kvintil 1 (lägst inkomst)	0,76	0,77	0,63
	Kvintil 2	0,74	0,85	0,71
	Kvintil 3	0,82	0,94	0,77
	Kvintil 4	0,82	0,99	0,87
	Kvintil 5 (högst inkomst)	1,00	1,00	1,00
Bostadstyp	Småhus, äganderätt	1,00	1,00	1,00
	Flerbostadshus, bostadsrätt	0,86	1,11	0,96
	Flerbostadshus, hyresrätt	0,97	0,98	0,85
	Övrigt boende	1,23	1,50	0,98
Bostadsyta	<15 kvm per person	1,02	0,81	0,76
	15–25 kvm per person	0,92	0,84	0,86
	25–35 kvm per person	0,89	0,95	0,98
	35– kvm per person	1,00	1,00	1,00
Studieinr. på gymnasiet	Högskoleförberedande program	1,00	1,00	1,00
	Yrkesprogram	0,59	0,54	0,54
	Övriga program	0,50	0,37	0,28
	Ej inskriven i gymnasiet	0,36	0,25	0,20
Typ av område	Område med socioekonomiska utmaningar	0,95	1,01	0,84
	Övriga områden	1,00	1,00	1,00
Kommungrupp	Storstäder och storstadsnära kommuner	1,00	1,00	1,00
	Större städer och kommuner nära större stad	1,05	1,04	0,89
	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	1,18	1,08	0,83
Föräldrar röstat 2018	Minst en förälder röstat i riksdagsvalet	1,00	1,00	1,00
	Ingen förälder röstat i riksdagsvalet	0,26	0,18	0,15

Oddskvoter i fet stil, p<0,01

Avslutande diskussion

Invandringen till Sverige har ökat under de senaste decennierna vilket har lett till att allt fler barn antingen själva är födda utomlands eller är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Idag har vart fjärde barn i åldrarna 0–17 år utländsk bakgrund och denna andel har fördubblats sedan år 2000.

Resultaten i denna rapport visar att det är tydliga skillnader i uppväxtvillkor mellan barn med olika bakgrund. Barn med utländsk bakgrund, särskilt utrikes födda barn, har ofta en sämre socioekonomisk situation jämfört med barn med svensk bakgrund. Det är exempelvis betydligt vanligare bland barn med utländsk bakgrund att ha föräldrar med högst förgymnasial utbildningsnivå, att bo i en familj med låg inkomstnivå och att bo i en bostad med mindre än 15 kvadratmeter bostadsyta per person. Det är också tydligt att barn bor segregerat. Barn med utländsk bakgrund är i högre grad än barn med svensk bakgrund koncentrerade till områden med socioekonomiska utmaningar och de går oftare i skolor där en stor andel av barnen har förgymnasialt utbildade föräldrar.

Rapporten visar också att barn med utländsk bakgrund i mindre utsträckning än barn med svensk bakgrund är behöriga till gymnasiet och att de röstar i mindre utsträckning när de uppnår rösträttsåldern 18 år. Av utrikes födda barn uppnår 70 procent behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, av inrikes födda med utländsk bakgrund gäller det 85 procent och av barn med svensk bakgrund 91 procent. När det gäller valdeltagandet för förstagångsväljare i riksdagsvalet 2018 var det 69 procent för utrikes födda, 79 procent för inrikes födda med utländsk bakgrund och 90 procent för de med svensk bakgrund.

I fördjupade analyser studeras i vilken grad skillnader i uppväxtvillkor kan förklara den lägre andelen behöriga och det lägre valdeltagandet för unga med utländsk bakgrund. Genom statistiska analyser tas här hänsyn till flera faktorer samtidigt. Analyserna visar att skillnader i uppväxtvillkor har betydelse för skillnaderna mellan grupper, både vad gäller skolresultat och vad gäller valdeltagande. Den lägre andelen behöriga till gymnasiet bland utrikes födda kan till stor del förklaras av sämre förutsättningar jämfört med barn med svensk bakgrund. Utrikes födda har dock en något lägre benägenhet att vara behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram även när hänsyn tas till faktorer som föräldrars utbildningsnivå, familjens inkomstnivå och skolans egenskaper. I jämförelsen med barn med svensk bakgrund ingår inte utrikes föddas vistelsetid i Sverige, något som har stor betydelse för hur elever presterar i skolan. Tidigare studier har visat att benägenheten att vara

behörig till gymnasiet är högre ju yngre man var vid invandringen²¹. Även språkkunskaper, som till stor del hänger samman med vistelsetid, har troligtvis stor betydelse för förutsättningarna att uppnå behörighet. I jämförelsen mellan födda i Sverige med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund förklaras hela skillnaden av de faktorer som inkluderas i analysen. När hänsyn tas till skillnader i uppväxtvillkor har barn födda i Sverige med utländsk bakgrund istället en högre benägenhet att vara behöriga till gymnasiet än barn med svensk bakgrund. Givet samma förutsättningar skulle alltså inrikes födda barn med utländsk bakgrund i högre grad uppnå behörighet än barn med svensk bakgrund.

Analyserna av valdeltagande visar att skillnader i uppväxtvillkor till viss del förklarar det lägre valdeltagandet, men även när hänsyn tas till faktorer som föräldrars utbildningsnivå, familjens inkomstnivå, studieinriktning på gymnasiet och föräldrars valdeltagande återstår skillnader i valdeltagande mellan förstagångsväljare med utländsk bakgrund och med svensk bakgrund. Däremot är det ingen signifikant skillnad mellan utrikes födda och födda i Sverige med utländsk bakgrund när hänsyn tas till samtliga faktorer.

Både analyserna av skolresultat och av valdeltagande visar alltså att skillnader i uppväxtvillkor har betydelse för skillnaderna mellan de med utländsk och med svensk bakgrund. När det gäller skolresultat märks främst en lägre andel behöriga för utrikes födda jämfört med övriga grupper. Här har troligtvis skillnader i språkkunskaper en stor betydelse. När det gäller valdeltagandet märks skillnaden istället mellan båda grupperna med utländsk bakgrund jämfört med de med svensk bakgrund. Det är möjligt att andra faktorer, som inte ingår i de analyser som gjorts här, skulle minska skillnaderna i valdeltagande ytterligare. Att det finns en kvarstående skillnad har visats tidigare, exempelvis i en rapport från Delegationen för Migrationsstudier (Delmi)²². En ytterligare faktor som kan ha betydelse är politisk underrepresentation, något som har ett samband med lägre valdeltagande och som diskuteras i den rapporten. Skillnaderna mellan de två grupperna med utländsk bakgrund förklaras däremot av de faktorer som ingår i analysen. Samtidigt mäts valdeltagandet enbart för röstberättigade. Andelen röstberättigade är betydligt lägre för utrikes födda än för födda i Sverige med utländsk bakgrund, och det kan finnas skillnader mellan de som är och inte är röstberättigade. Att bli svensk medborgare, och därmed få rösträtt i riksdagsvalet, kan i sig vara ett tecken på en större inkludering i det svenska samhället.

²¹ Se t.ex. SCB (2011) *Integration – utrikes födda i gymnasieskolan* och SCB (2016) *Integration – utrikes föddas etablering i arbets- och samhällslivet*.

²² Delmi (2017) *Valdeltagande och representation – Om invandring och politisk integration i Sverige* Rapport 2017:7

I de fördjupade analyserna studeras också vilken betydelse olika faktorer har för elevers skolresultat och för ungas valdeltagande och om det finns skillnader mellan barn och unga med utländsk och med svensk bakgrund. Dessa analyser visar på både likheter och skillnader. Gemensamt i båda analyser är att utbildning och inkomst har betydelse för såväl utrikes födda, inrikes födda med utländsk bakgrund som unga med svensk bakgrund. I analysen av valdeltagande, där både föräldrars utbildningsnivå och de ungas studieinriktning på gymnasiet ingår i analysen, har de ungas studieinriktning större betydelse än föräldrarnas utbildningsnivå.

Flera faktorer tycks ha mindre betydelse för unga med utländsk bakgrund än för de som har svensk bakgrund. Det gäller exempelvis vilken typ av område man bor i. Både i analyserna av skolresultat och av valdeltagande är det enbart för barn med svensk bakgrund som det har betydelse i sig att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar. För barn med utländsk bakgrund kan den lägre andelen behöriga och det lägre valdeltagandet i dessa områden helt förklaras av övriga faktorer. Något som kan ha betydelse här är att det är betydligt vanligare för barn med utländsk bakgrund än för de med svensk bakgrund att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar. Av barn med svensk bakgrund är det en liten andel som bor i dessa områden. Efter som gruppen med utländsk bakgrund som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är förhållandevis stor kan man förvänta sig en större spridning vad gäller levnadsförhållanden jämfört med barn med svensk bakgrund som bor i dessa områden. Exempelvis har en del av barnen föräldrar som relativt nyligen invandrat till Sverige och därför inte har hunnit etablera sig på arbets- och bostadsmarknaden. Motsvarande resonemang kan till viss del även gälla för föräldrars utbildningsnivå och familjens inkomstnivå där det är något mindre skillnader mellan grupper för barn med utländsk bakgrund och där det också är vanligare för barn med utländsk bakgrund att tillhöra grupperna med förgymnasial utbildningsnivå och med lägre inkomst.

Samtidigt som gruppen barn med utländsk bakgrund har vuxit har den också ändrat karaktär. Under de senaste åren har flyktinginvandringen till Sverige varit hög, vilket inneburit att en ökande andel av utrikes födda barn och barn födda i Sverige med utländsk bakgrund har föräldrar som fått uppehållstillstånd som flyktingar. Denna förändring kan ha betydelse för hur skillnaderna mellan barn med utländsk och med svensk bakgrund kommer att se ut i framtiden. Föräldrarnas grund för bosättning har betydelse för både skolresultat och valdeltagande för utrikes födda. När det gäller skolresultat är benägenheten att vara behörig till gymnasiet högre för barn vars föräldrar fått uppehållstillstånd för arbete jämfört med barn vars föräldrar varit flyktingar. När det gäller valdeltagande är det istället högre för barn till flyktingar och lägre för barn till arbetskraftsinvandrare och de vars föräldrar invandrat av övriga skäl. För födda i Sverige med utländsk bakgrund finns däremot inga signifikanta skillnader efter föräldrarnas grund för bosättning.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Syftet med statistiken är att undersöka barns levnadsvillkor och vilka förutsättningar de har för en bra uppväxt utifrån bland annat deras föräldrars socioekonomiska situation och deras boende. Statistiken baseras på uppgifter från flera olika register och undersökningar tillgängliga på SCB. Populationen barn och uppgift om deras familjeförhållanden hämtas från Barnregistret, som är huvudkällan till SCB:s barn och familjestatistik. Uppgifter hämtas även från databasen STATIV, Grundskolans elevregister, Grundskolan: betyg år 9 samt Allmänna val, valdeltagande.

Statistiken som redovisas i rapportens beskrivande del avser barn 0–17 år folkbokförda i Sverige i slutet av år 2018 samt motsvarande population för år 2014. Statistiken avseende kön, ålder och kommuntyp avser alla barn 0–17 år medan övrig statistik avser hemmaboende barn.

Populationen som studeras i kapitlet om skolresultat utgörs av elever som påbörjade grundskolans år 7 något av åren 2014–2016 och som var hemmaboende i slutet av året. De ska också ha avslutat grundskolans år 9 senast vårterminen 2019. Populationen består av totalt 301 000 elever. Uppgift om barnens uppväxtvillkor, som familjetyp, föräldrarnas grund för bosättning och familjens boende, avser slutet av det år de började grundskolans år 7.

Populationen som studeras i kapitlet om valdeltagande utgörs av förstagångsväljare i riksdagsvalet 2018. Med förstagångsväljare avses de unga som uppnått rösträttsåldern 18 år efter 2014 års val och populationen begränsas också till de som var hemmaboende vid 17 års ålder. Totalt ingår drygt 388 000 personer i populationen. Uppgift om uppväxtvillkor avser slutet av det år de fyllde 17 år. För de förstagångsväljare som fyllde 22 år under 2018 avser uppgifterna det år de fyllde 18 år, det vill säga år 2014. Anledningen till detta är att statistik om barns familjeförhållanden är av högre kvalitet från och med 2014 och inte är jämförbar med statistik gällande tidigare år.

Definitioner och förklaringar

Bakgrund

Barn redovisas i tre grupper av utländsk/svensk bakgrund:

- Utrikes födda med utländsk bakgrund (barn som är utrikes födda och som har två utrikes födda föräldrar)
- Inrikes födda med utländsk bakgrund (barn som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar)

- Svensk bakgrund (inrikes och utrikes födda barn med minst en inrikes född förälder)

Adoptivföräldrar likställs här med biologiska föräldrar, vilket innebär att internationellt adopterade barn med minst en inrikes född förälder ingår i gruppen med svensk bakgrund.

Denna indelning efter utländsk och svensk bakgrund skiljer sig åt från den indelning som vanligen används av SCB, där hänsyn inte tas till föräldrarnas födelseland för utrikes födda. Denna skillnad innebär att antalet barn med utländsk bakgrund år 2018 är cirka 31 000 färre i denna rapport jämfört med indelningen som vanligen används.

Familjetyp

Familjetyp redovisas efter följande grupper:

- Sammanboende föräldrar
- Ensamstående mor
- Ensamstående far
- Bor med annan person än föräldrar
- Ej hemmaboende/felaktig folkbokföring

Uppgifterna om barnets familjetyp avser de föräldrar som barnet (enligt folkbokföring) bor med, vilket inte behöver vara de ursprungliga biologiska eller adoptivföräldrarna. Eftersom statistiken bygger på folkbokföring räknas barn som bor växelvis hos sina båda föräldrar till den förälder där de är folkbokförda.

Föräldrars grund för bosättning

För barn med utländsk bakgrund redovisas deras föräldrars grund för bosättning indelat i fyra grupper:

- Flykting
Uppehållstillstånd som konventionsflykting, skyddsbehövande eller synnerligen ömmande omständigheter samt anhöriga till flyktingar
- Arbete
Uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl för medborgare såväl utanför EU/EES som medborgare i EU/EES
- Övriga
Andra skäl till uppehållstillstånd. Anhöriga är den största gruppen, men här ingår också exempelvis medborgare utanför EU/EES varaktigt bosatta i EU/EES och personer med permanent uppehållsrätt.
- Uppgift saknas
Uppgift om grund för bosättning saknas för medborgare i Norden och ofta för EU-medborgare, eftersom dessa har uppehållsrätt i Sverige. Även för personer som invandrat till Sverige före 1987 saknas uppgift om grund för bosättning.

Uppgift om grund för bosättning avser det senaste beslutet om uppehållstillstånd och om föräldrarna har olika grund för bosättning prioriteras de enligt följande ordning: flykting, arbetskraft, övriga tillstånd, uppgift saknas.

Föräldrars vistelsetid

För barn med utländsk bakgrund redovisas deras föräldrars vistelsetid i Sverige. Med vistelsetid avses här den sammanlagda tiden föräldrarna varit folkbokförda i Sverige. Vistelsetid grupperas efter om föräldrarna bott mindre än fem år, eller fem år eller mer i Sverige. Om föräldrarna har olika lång vistelsetid avses den förälder som bott längst tid i Sverige. Uppgift om vistelsetid finns enbart för personer som är utrikes födda.

Föräldrars utbildningsnivå

Barnen delas in i fyra grupper efter föräldrarnas utbildningsnivå:

- Förgymnasial utbildning
- Gymnasial utbildning
- Eftergymnasial utbildning
- Uppgift om föräldrars utbildningsnivå saknas

Uppgifterna gäller den eller de föräldrar som barnet bor (är folkbokförd) tillsammans med och avser den förälder som har högst utbildningsnivå.

Familjens inkomstnivå

Barnen delas in i fem lika stora grupper (kvintiler) efter hur hög disponibel inkomst familjen har per konsumtionsenhet.

I den disponibla inkomsten ingår alla inkomster (inkomster från arbete, skattepliktiga transfereringar, skattefria transfereringar och kapitalinkomster). Från summan av samtliga inkomster dras skatt, återbetalat studiemedel och utbetalat underhållsstöd.

För att jämföra disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett system med konsumtionsenheter som är relaterade till hushållets sammansättning av vuxna och barn. Den totala disponibla inkomsten för hushållet divideras med det antal konsumtionsenheter hushållet består av.

Ungefär 3 procent av hemmaboende barn under 18 år saknar uppgift om inkomstnivå. Det beror på att de bor i hushåll där ingen vuxen varit folkbokförd hela året eller där registrerad inkomst saknas. Det är betydligt vanligare att uppgift saknas för utrikes födda barn.

Bostadstyp

Bostadstyp redovisas i fyra grupper, efter byggnadens typ och upplåtelseform:

- Småhus med äganderätt
- Hyresrätt i flerbostadshus

- Bostadsrätt i flerbostadshus
- Övriga bostadstyper

Övriga bostadstyper inkluderar exempelvis studentbostäder, specialbostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning samt äganderätter i flerbostadshus.

För ungefär 2 procent av barnen saknas uppgift om bostadstyp.

Bostadsyta per person

Bostadsyta redovisas i fyra grupper:

- Mindre än 15 kvadratmeter per person
- 15–25 kvadratmeter per person
- 25–35 kvadratmeter per person
- Minst 35 kvadratmeter per person

För omkring 2–3 procent av barnen saknas uppgift om bostadsyta.

Typ av område

Delegationen mot segregation (Delmos) har grupperat demografiska statistikområden (DeSO) för att fånga upp socioekonomiska skillnader mellan bostadsområden. Grupperingen har gjorts utifrån fem olika indikatorer: andel förvärvsarbetande, andel lågutbildade, andel långtidsarbetslösa, andel personer med försörjningsstöd och andel som varken arbetar eller studerar. Utifrån dessa kriterier har områden med socioekonomiska utmaningar och områden med goda socioekonomiska förutsättningar identifierats. De områden som inte ingår i någon av dessa grupper kategoriseras som övriga. De beräkningar som används i rapporten avser år 2017. Gruppen områden med socioekonomiska utmaningar omfattar 665 DeSO, 176 DeSO kategoriseras som områden med goda socioekonomiska förutsättningar och återstående 5 144 DeSO räknas till övriga områden. I denna rapport redovisas områden med goda socioekonomiska förutsättningar tillsammans med övriga områden. Läs mer i Delmos rapport *Segregationens konsekvenser för unga – Analys till regeringens ungdomspolitik*.

Kommungrupp

I rapporten används Sveriges kommuner och regioners (SKR) kommungruppsindelning. Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper. I denna rapport används de tre huvudgrupperna:

- Storstäder och storstadsnära kommuner
- Större städer och kommuner nära större stad
- Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner

Läs mer om kommungruppsindelningen på SKR:s webb, <https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html>

Skolans egenskaper

Skolorna delas in i fem lika stora grupper (kvintiler) efter hur stor andel av eleverna som har föräldrar med högst förgymnasial utbildningsnivå. Kvintil 1 innehåller den femtedel av skolorna som har lägst andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå. År 2018 innebar det att mindre än 1,4 procent av skolans elever hade föräldrar med högst förgymnasial utbildningsnivå. Kvintil 5 innehåller den femtedel av skolorna som har högst andel elever vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå. År 2018 innebar det att mer än 10,5 procent av eleverna hade föräldrar med högst förgymnasial utbildning.

Eftersom det är skolor (och inte elever) som delas in i fem lika stora grupper innebär det att det inte är exakt 20 procent av eleverna som ingår i respektive kvintil.

Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram

Från och med 2011 års gymnasiereform finns två olika behörigheter, till yrkesprogram respektive högskoleförberedande program. I denna rapport används behörighet till yrkesprogram. Då krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och godkända betyg i minst fem andra ämnen. För mer information om gymnasiebehörighet, se www.skolverket.se

Valdeltagande

Valdeltagande mäts för de röstberättigade till 2018 års riksdagsval. För att ha rösträtt i riksdagsvalet ska en person ha fyllt 18 år senast på valdagen, vara svensk medborgare och vara eller ha varit folkbokförd i Sverige. I denna rapport beräknas valdeltagandet enbart för personer som är folkbokförda i Sverige.

Föräldrarna röstat

Valdeltagande bland unga redovisas efter om minst en av deras föräldrar röstade i riksdagsvalet 2018 eller om ingen av föräldrarna röstade. Uppgifterna avser den eller de föräldrar som barnet bodde (var folkbokförd) tillsammans med vid 17 års ålder (18 år för de som var 22 år i slutet av 2018). Ingen hänsyn tas här till om föräldrarna är röstberättigade, vilket innebär att unga med föräldrar som inte är röstberättigade ingår i gruppen där ingen förälder röstat.

Information om statistikens framställning

Analysmetod

I kapitlen om skolresultat och valdeltagande görs olika statistiska analyser. Dels för att studera i vilken grad skillnader i uppväxtvillkor mellan barn och unga med olika bakgrund kan förklara skillnader i skolresultat respektive valdeltagande och dels för att studera vilken betydelse olika faktorer har för studieresultat respektive valdeltagande. I analyserna används logistisk regression, en metod som är användbar när utfallsvariabeln endast kan anta två värden. I kapitlet om

skolresultat analyseras om eleven är behörig till gymnasieskolans yrkesprogram eller inte och i kapitlet om valdeltagande om personen har röstat i riksdagsvalet eller inte.

Resultaten från de logistiska regressionerna presenteras i form av oddskvoter. Oddskvoterna jämförs med värdet för referensgruppen, som är satt till 1. En oddskvot över 1 innebär en högre benägenhet och en oddskvot under 1 innebär en lägre benägenhet. Skattningarna har gjorts med hjälp av proceduren PROC LOGISTIC i statistikprogrammet SAS.

I analyserna ingår de personer för vilka uppgift finns om samtliga variabler som ingår i analysen. I analyserna av skolresultat ingår 289 500 observationer medan 11 500 observationer exkluderas på grund av att uppgift saknas om någon eller några variabler. I analyserna av valdeltagande ingår cirka 376 700 observationer medan knappt 11 700 observationer exkluderas. De variabler med störst bortfall är bostadsyta per person, bostadstyp och familjens inkomstnivå.

Information om statistikens kvalitet

Statistiken som redovisas i denna rapport baseras på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Kvaliteten i registerbaserad statistik är i regel hög men det kan finnas olika typer av fel i de register som används vilket kan göra skattningarna osäkra. Det gäller ramtäckning, bortfall och mätosäkerhet. I registren är folkbokföringsuppgiften mest osäker, vilket kan ha betydelse för exempelvis barnens familjetyp och boende. Det är bara möjligt att ha en folkbokföringsadress. Detta har exempelvis betydelse för barn med separerade föräldrar eftersom det i denna grupp är vanligt att bo växelvis lika mycket med vardera förälder.

För mer information se kvalitetsdeklaration för respektive undersökning och register:

Allmänna val, valdeltagande: <http://www.scb.se/me0105>

Barn- och familjestatistik: <http://www.scb.se/le0102>

Databasen STATIV: <http://www.scb.se/stativ>

Grundskolan: elever per 15 oktober: <http://www.scb.se/uf0104>

Grundskolan: slutbetyg: <http://www.scb.se/uf0101>

Referenser

Delegationen för migrationsstudier (2017) *Valdeltagande och representation – Om invandring och politisk integration i Sverige*. Delmi rapport 2017:7

Delegationen mot segregation (2019) *Segregationens konsekvenser för unga – Analys till regeringens ungdomspolitik*

Olofsson, Jonas (2018) Röstande är också en familjeangelägenhet, *Tidskriften Välfärd*, 2018:2, SCB

SCB (2011) *Integration – utrikes födda i gymnasieskolan*. Integration: Rapport 4

SCB (2016) *Integration – utrikes föddas etablering i arbets- och samhällslivet*. Integration: Rapport 9

SCB (2019) *Deltagandet i de allmänna valen 2018*

Skolverket (2018) *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*. Rapport 467

Tabellbilaga

Tabell T1. Antal barn 0–17 år, efter bakgrund²³, år 2000–2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
2000	81 300	158 500	1 698 000	1 937 800
2001	80 500	163 800	1 694 000	1 938 300
2002	79 600	169 200	1 692 100	1 940 900
2003	78 100	174 500	1 688 800	1 941 400
2004	76 500	180 100	1 682 600	1 939 200
2005	74 600	185 800	1 673 800	1 934 200
2006	79 000	192 900	1 662 000	1 933 900
2007	84 700	199 800	1 647 200	1 931 700
2008	90 900	206 900	1 627 000	1 924 800
2009	96 100	214 900	1 610 100	1 921 100
2010	98 500	222 700	1 597 900	1 919 100
2011	102 600	229 600	1 587 000	1 919 200
2012	109 100	237 500	1 581 600	1 928 100
2013	122 400	246 000	1 584 100	1 952 500
2014	134 500	257 300	1 593 500	1 985 300
2015	149 000	269 900	1 606 100	2 025 100
2016	170 600	285 200	1 620 600	2 076 400
2017	187 500	301 900	1 632 200	2 121 600
2018	195 800	318 400	1 641 100	2 155 400

²³ Den indelning efter utländsk och svensk bakgrund som används i denna rapport skiljer sig åt från den indelning som vanligen används av SCB, läs mer i *Kort om statistiken*.

Tabell T2. Antal barn 0–17 år, efter ålder och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
0 år	600	25 200	91 000	116 800
1 år	2 300	26 100	90 400	118 800
2 år	3 400	26 800	93 300	123 500
3 år	5 500	23 800	92 500	121 800
4 år	7 800	22 200	93 500	123 600
5 år	9 200	20 400	92 900	122 500
6 år	10 800	19 400	93 300	123 500
7 år	11 200	18 300	92 900	122 500
8 år	12 100	18 100	97 000	127 100
9 år	12 600	16 700	94 500	123 900
10 år	13 700	15 700	93 200	122 600
11 år	13 900	14 700	92 200	120 800
12 år	14 400	13 600	92 000	120 100
13 år	15 000	12 500	88 800	116 300
14 år	14 800	12 200	88 900	115 900
15 år	15 000	11 500	87 900	114 400
16 år	16 100	10 800	85 300	112 200
17 år	17 400	10 200	81 500	109 100
Samtliga barn	195 800	318 400	1 641 100	2 155 400

Tabell T3. Antal barn 0–17 år, efter kommungrupp och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Storstad/storstadnära kommun	66 500	154 400	607 700	828 600
Större stad/kommun nära större stad	78 000	116 400	626 900	821 300
Mindre stad/tätort/landsbygdskommun	51 400	47 600	406 500	505 500
Samtliga barn	195 800	318 400	1 641 100	2 155 400

Tabell T4. Antal barn 0–17 år, efter familjetyp och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000
Sammanboende föräldrar	148 300	252 300	1 340 500	1 741 100
Ensamstående mor	34 900	56 600	216 700	308 200
Ensamstående far	5 300	7 700	72 600	85 600
Bor med annan person än föräldrar	3 000	1 000	8 000	12 000
Ej hemmaboende/felaktig folkbokföring	4 300	700	3 300	8 400
Samtliga barn	195 800	318 400	1 641 100	2 155 400

Tabell T5. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrars grund för bosättning och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Totalt
Flykting	120 000	196 600	316 600
Arbetskraft	25 300	24 300	49 700
Övriga	28 100	80 600	108 700
Uppgift saknas	18 100	16 200	34 300
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	509 200

Tabell T6. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrars vistelsetid i Sverige och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Totalt
0–4 år	108 300	26 300	134 700
5+ år	82 100	290 700	372 800
Uppgift saknas	1 100	700	1 700
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	509 200

Tabell T7. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter föräldrars utbildningsnivå och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Förgymnasial	50 400	49 600	49 300	149 300
Gymnasial	47 300	113 800	543 100	704 300
Eftergymnasial	80 100	150 900	1 043 300	1 274 200
Uppgift saknas	13 800	3 400	2 100	19 200
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000

Tabell T8. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter familjens inkomstnivå (kvintiler) och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Kvintil 1 (lägst inkomstnivå)	101 000	129 900	186 000	416 900
Kvintil 2	29 600	77 700	309 600	416 900
Kvintil 3	12 200	46 100	358 600	416 900
Kvintil 4	7 400	29 100	380 400	416 900
Kvintil 5 (högst inkomstnivå)	6 700	19 900	390 400	416 900
Uppgift saknas	34 600	15 100	12 800	62 400
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000

Tabell T9. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter bostadstyp och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Småhus, äganderätt	32 100	74 100	1 104 700	1 210 900
Flerbostadshus, hyresrätt	127 200	182 500	279 300	589 100
Flerbostadshus, bostadsrätt	20 800	52 900	218 800	292 400
Övriga	3 200	1 900	1 800	7 000
Uppgift saknas	8 200	6 300	33 100	47 600
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000

Tabell T10. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter bostadsyta per person och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
0–15 kvm	71 000	80 500	76 800	228 300
15–25 kvm	80 400	149 900	483 200	713 500
25–35 kvm	21 600	56 700	591 500	669 700
35– kvm	9 500	23 200	436 100	468 800
Uppgift saknas	9 000	7 500	50 300	66 700
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000

Tabell T11. Antal hemmaboende barn 0–17 år, efter Delmos indelning av DeSO-områden och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Socioekonomiska utmaningar	69 800	130 100	91 700	291 600
Goda socioekonomiska förutsättningar	1 500	4 300	88 000	93 900
Övriga	119 900	183 000	1 457 500	1 760 400
Uppgift saknas	200	300	500	1 100
Samtliga hemmaboende barn	191 500	317 700	1 637 800	2 147 000

Tabell T12. Antal hemmaboende elever i grundskolan, efter andel barn i skolan vars föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå (kvintiler) och bakgrund. 2018

	Utländsk bakgrund, utrikes född	Utländsk bakgrund, inrikes född	Svensk bakgrund	Totalt
Kvintil 1 (lägst andel förgymnasial utb.)	6 100	7 800	153 600	167 500
Kvintil 2	10 400	16 900	214 200	241 600
Kvintil 3	16 900	21 200	192 900	231 000
Kvintil 4	28 500	27 500	159 800	215 700
Kvintil 5 (högst andel förgymnasial utb.)	52 300	54 000	92 000	198 300
Samtliga hemmaboende elever i grundskolan	114 200	127 400	812 500	1 054 100

Living conditions for children with a foreign background

The Ministry of Employment, which is responsible for matters concerning the rights of children, has tasked Statistics Sweden with conducting a register-based study on the living conditions of children with a foreign background. The aim is to examine the living conditions of children and what their conditions are for a good childhood. The results of the study are presented in this report.

Summary

Immigration to Sweden has increased in recent decades, which has led to an increasing number of children in the population who are either foreign born or Swedish born with two foreign born parents. In 2018, there were 196 000 foreign born children and 318 000 Swedish born children with a foreign background living in Sweden. This means that, in total, there were 514 000 children with a foreign background in Sweden. Foreign born children accounted for 9 percent of children in Sweden, Swedish born children with a foreign background accounted for 15 percent, while 76 percent of children have a Swedish background.

This report describes living conditions for children and what conditions they have for a good childhood, with a focus on children with a foreign background. The report also contains further analysis in two areas: educational achievement and election participation.

The results show that there are differences in living conditions between children with a foreign background and children with a Swedish background. Children with a foreign background, in particular foreign born children, often have a less favourable socioeconomic situation than children with a Swedish background. For example, it is more common among children with a foreign background to have parents with no more than compulsory education, to live in a family with a low level of income, and to live in dwellings with less than 15 square metres per person. The results also show that children live in segregation. Children with a foreign background to a greater extent than children with a Swedish background live in areas with socioeconomic challenges and they more often attend schools in which a large share of the pupils have parents with only compulsory education.

For educational achievement, the report shows that children with a foreign background to a lesser extent than children with a Swedish background qualify for upper secondary school. Seventy percent of foreign born children attain eligibility for upper secondary vocational

programmes. The corresponding figure among Swedish born children with a foreign background is 85 percent, and among children with a Swedish background this share is 91 percent.

An in-depth analysis of academic achievement shows that the share of foreign born children who qualify for upper secondary school is lower largely due to less favourable conditions compared with children with a Swedish background. However, foreign born children have a slightly lower tendency to qualify for upper secondary vocational programmes also when account is taken of, for instance, parents' educational level, family income level, and the properties of the school.

The analysis shows that the entire difference in the share of those eligible to upper secondary school between Swedish born children with a foreign background and children with a Swedish background is explained by differences in living conditions. When account is taken of different living conditions, Swedish born children with a foreign background instead have a greater tendency to qualify for upper secondary school than children with a Swedish background. In other words, given the same conditions, Swedish born children with a foreign background would be more likely to qualify than children with a Swedish background.

For election participation, there are also differences between young persons with a foreign background and those with a Swedish background. In 2018, election participation among first-time voters in the general elections was 69 percent among foreign born persons, 79 percent among Swedish born persons with a foreign background, and 90 percent among young persons with a Swedish background.

An in-depth analysis of election participation shows that differences in living conditions to some degree explain the lower election participation among young persons with a foreign background, but even when account is taken of factors such as parents' educational level, family income level, field of study in upper secondary school, and parents' election participation, differences remain in election participation between first-time voters with a foreign background and those with a Swedish background.

Thus, both analyses of educational achievement and election participation show that differences in living conditions have an impact on differences between young people with a foreign background and those with a Swedish background. For educational achievement, what stands out is that the share of those eligible for upper secondary school is lower among foreign born persons than among Swedish born persons. In this case, differences in language skills probably play a large part. With regard to election participation, the difference lies, instead, between both groups of persons with a foreign background and young persons with a Swedish background.

The report also highlights the impact of various factors for pupils' educational achievement and for young people's election participation, and whether there are differences between children and young people with a foreign background and those with a Swedish background. Several factors appear to be less important for young people with a foreign background than for those with a Swedish background, for example the type of residential area where they live. Living in an area with socioeconomic challenges only has an impact for children with a Swedish background. For children with a foreign background, the lower share of those eligible to upper secondary school and the lower election participation in these areas can be entirely explained by other factors. Parents' educational level and family income level also appear to have slightly less impact for children with a foreign background than for children with a Swedish background.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.